

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ΄.

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστὸν ἔτος καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον Δικαστ. Ὁδ. Παρθενωγαγίου 12.

19 Φεβρουαρίου. 1889

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

Γ΄.

Ἐξακολουθήσεις τοῦ κηρύγματος. — Τὸ ὑπουργεῖον καὶ αἱ διαθέσεις του. — Ὁ Τόμος. — Ἡ πρώτη Σύνοδος καὶ ἡ Ῥωσσία. — Κωλέττης καὶ Ὁθων. — Οἱ εὐφυεῖς τοῦ Πανσιλύπου. — Σπάνιαι ἀρχιερέων. — Τυπογραφικὸν λάθος καταχθόνιον. — Τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς.

Τὰ γεγονότα ἄτινα διηγήθημεν ἀναφέρονται εἰς τὴν πρώτην περίοδον τοῦ σταδίου τοῦ Παπουλάκη, ἧτις διήκει μέχρι τοῦ 1851. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐξηκολούθησεν ἐκ διαλειμμάτων τὸ κήρυγμά του καὶ μετὰ τὴν ἀρνησιν τῆς Συνόδου καὶ ὅτι ἐπεσκέφθη πλὴν τῶν μνημονευθεισῶν καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ἡμέρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου. Νύξεις περὶ τούτου δὲν ὑπάρχουσι, διότι τότε ἡ προσοχὴ τοῦ τύπου καὶ τοῦ κοινῷ τῆς πρωτεύουσας ἀπερροφᾶτο ὑπὸ τῶν ἄλλων σπουδαιοτέρων γεγονότων τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1850 ἀναφεύοντος σοβαροῦ διεθνoῦς ἐπεισοδίου τοῦ Ἰουδαίου Πατσιφίκου, τοῦ ἀπολήξαντος εἰς τὸν ἀθάαιρετον ἀποκλεισμόν τοῦ Πειραιῶς παρὰ τοῦ ἀγγλοῦ στολάρχου Πάρκερ. Ἄλλως τε τὸ κήρυγμα τοῦ μοναχοῦ ἦτο ἀκόμη μεμετρημένον, ἔλειπεν ἀπ' αὐτοῦ ἢ δὲν διεφαίνετο ἀκόμη ὁ ὑποκεκρυμμένος πολιτικὸς σκοπὸς καὶ ἡ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις παραγομένη ἐξ αὐτοῦ ἐντύπωσις ἀκόμη δὲν εἶχε προσλάβει τὸν κατόπιν ἐκδηλωθέντα ἐπικίνδυνον καὶ αὐτόχρημα στασιαστικὸν χαρακτῆρα.

Κατὰ τὸ 1851 ἐχορηγήθη εἰς τὸν μοναχὸν ἡ ἀδεια τοῦ κηρύγματος παρὰ τῆς Συνόδου. Βραδυτέρον, μετὰ τὸν ἐπιβλήντα ἀναβρασμόν, ἐφημερίδες τινὲς ἐκ τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐκάκιζον τὸ τότε ὑπουργεῖον ὡς εὐνοῦν πρὸς τὸν Χριστόφορον καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέψαν αὐτῷ τὸ κήρυγμα. Τὸ ὑπουργεῖον ἐν ἔτει 1851 συνέκειται ὡς ἐξῆς: πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ἦτο ὁ ναύαρχος Ἄντ. Κριεζῆς, ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν ὁ Δ. Χριστίδης, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ὁ Σ.

Μίλιος, ὑπουργοὶ δὲ τῶν ἐσωτερικῶν, τῶν ἐξωτερικῶν, τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης μέχρι τῆς 30 Ἀπριλίου οἱ Γ. Νοταρᾶς, Π. Δηλιγιάννης, Ν. Κορφιωτάκης καὶ Α. Παΐκος, ἀπὸ δὲ τῆς 10 Ἀπριλίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους οἱ Δ. Μελετόπουλος, Α. Παΐκος, Π. Βάρβογλης, Ι. Δαμιανός. Ἐκ τῶν προσώπων τούτων ἀνευρίσκομεν τῷ ὄντι καὶ τινα ἀνήκοντα εἰς τὰς τάξεις τῶν Ναπαίων, τούτεστι τοῦ κόμματος τῶν Ῥωσσοφρόνων, οἵτινες ἐθεωρήθησαν ἀν οὐχὶ ὡς εἰσηγητὰι τοῦλάχιστον ὅμως ὡς εὐνοοῦντες τὸ κίνημα, διότι Ῥωσσοφρόνες ἐθεωροῦντο οἱ ὑπουργοὶ Παΐκος καὶ Σπύρος Μίλιος. Πλὴν καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν ποιάν τινα ἀνοχὴν κατ' ἀρχάς, ὅτε τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀσήμαντον, ἢ δεδοκιμασμένη ἀφοσίωσις τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πρὸς τὸν θρόνον ἀποκρούει πᾶσαν ὑπόνοιαν περὶ ἐπιβουλῆς.

Ἄλλὰ πρὸς μείζονα κατανόησιν τῶν συμβάντων δεῖον νὰ προταχθῶσι πληροφορίαι τινὲς περὶ τῶν τότε πολιτικῶν περιστάσεων.

Ἐκ τῶν φλογερωτάτων ζητημάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο τὸ τοῦ Τόμου λεγόμενον δηλαδὴ τὸ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ζήτημα αὐτὸ περὶ τῆς ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀνεκινήθη ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως ἐκδηλωθῶσιν ἐν Ἑλλάδι αἱ πρώται ἀντιδυναστικαὶ τάσεις. Ἡ Ἀντιβασιλεία οὐχὶ ἐμφρόνως σπεύδουσα προκειμένου περὶ πράξεως σοβαρᾶς καὶ θιγούσης τὰς βαθείας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ λαοῦ προέβη κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1833 εἰς σύγκλησιν συνόδου τῶν ἐν Ἑλλάδι διωρισμένων ἢ καὶ παρόντων ἀρχιερέων, συνελθοῦσαν εἰς Ναύπλιον καὶ τὴν 4 Αὐγούστου ἐδημοσιεύθη ἡ περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διακήρυξις, ἡ καθιερούσα ὡς κοσμικὸν ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας τὸν πρεσβεύοντα τὸ καθολικὸν δόγμα βασιλέα καὶ ἀναθέτουσα τὴν διοίκησιν καὶ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν εἰς πενταμελῆ σὺνδον ἀρχιερέων παρὰ τοῦ βασιλέως διοριζομένων. Ἡ ἐπὶ τούτῳ δυσἀρέσκεια τοῦ λαοῦ ὑπῆρξεν ἐμφανῆς, ἐπιδεικτικωτέρα δ' ἐτι ἐξεδηλώθη ἡ ἀπαρέσκεια τῆς

Ρωσσίας διότι ὅτε τὴν 6 Αὐγούστου ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἐγκατάστασις τῆς πρώτης Ἱερᾶς Συνόδου, μόνα τὰ τηλεβόλα τῶν ἐν Ναυπλίῳ ναυλοχούντων ρωσικῶν πλοίων εἰσήγαγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἑορτασίων πυροβολισμῶν καὶ μόνον αὐτῶν οἱ ἴστοι ἐφάνησαν γυμνοὶ σηκιῶν, τὴν δὲ διαγωγὴν ταύτην τῶν Ρώσων ἐπεδοκίμασεν ἀνεπιφυλάκτως ὁ λαός. Ἡ τοιαύτη ἀπότομος ἀπόσπασις τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κοινῆς μητρὸς καὶ ἡ ἐκκλαίκευσις τῶν μοναστηρίων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διενεργηθεῖσα ἐθεωρήθησαν παρὰ τοῦ πλήθους οἰονεὶ ἀσεβῆς ἐπέμβασις τῆς Ἀντιβασιλείας εἰς τὰ θρησκευτικὰ τοῦ ἔθνους αἰσθήματα, ἡ δὲ δυσσεύσκεια δεξιῶς ὑποθαλασμένη ὑπὸ τῆς ῥωσικῆς πολιτικῆς προέβη καὶ μέχρι τοῦ σχηματισμοῦ μυστικῆς ἐταίρειας καθ' ὑπόδειγμα τῆς τῶν Φιλικῶν διοργανώσεως καὶ σκοπὸν ἐχοῦσης τὴν περιφρούρησιν τῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ ἀντίδρασις ἀπέκτα μείζονα ἔτι σημασίαν ἐκ τῆς φήμης καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ ἐνδόξου Κολοκοτρώνη, ὅστις ἐκ πεποιθήσεως ἀποκλίνων πρὸς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἔχων ἄλλως τε δικαίως ἀφορμὰς παραπόνων κατὰ τῆς Ἀντιβασιλείας, σκαιῶς παραγνώρισάσας τὰς μεγάλας αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Ἐτι μᾶλλον δ' ἐξῆψε τὰ πνεύματα ἡ ἀπάντησις τοῦ πρίγκηπος Νεσελρόδ πρὸς ἐπιστολὴν ἀπευθυνθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, δι' ἧς ὁ ῥώσος πρωθυπουργὸς διατρανῶν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Τσαροῦ ὑπὲρ τοῦ ἡμοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ, συνίστα εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐμμονὴν καὶ πίστιν εἰς τὰ δόγματα τῆς θρησκείας των. Ἡ ἀπάντησις αὕτη, ἧς πολυάριθμα διενεμήθησαν ἀντίγραφα, ἐθεωρήθη ὡς παρόρμησις τοῦ κρατικοῦ προστάτου πρὸς τοὺς ὑπερέαχους τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἐπέτεινε τὸν ἐρεθισμὸν, οὐτινος ἐπακόλουθα ὑπῆρξαν ἡ γνωστὴ δίκη καὶ καταδίκη τοῦ γηραιοῦ στρατάρχου τῆς Πελοποννήσου καὶ ἡ ἐν Μάνη ἐκραγεῖσα στάσις.

Ἐν τούτοις τὸ ζήτημα περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἔμμεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκκοιμῆς, μὴ ἐπερχομένου συμβιβασμοῦ παρὰ τὰς ἐκάστοτε διενεργουμένας διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου.

Τὸ αὐτοκέφαλον ἐθεσπίσθη καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844, ὅπερ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 ἔχοντος ἀπαρράλκτως ὅπως καὶ τὸ ἡμοιάριθμον ἀρθρον τοῦ νῦν ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος, πλὴν τοῦ τελευταίου κώλου, ὄριζεν ὅτι: «ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπάρχει ἀναποσπαστῶς ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης

ἄλλης ἡμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηρούσα ἀπαρράλκτως ὡς ἐκείναι τοὺς τε ἱερὰς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνες καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις: εἶνε δὲ αὐτοκέφαλος ἐνεργούσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιερέων.»

Τὸ 1846 μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην βουλευτικὴν περίοδον ἐγένετο σκέψις καὶ ἐργασία προκαταρκτικὴ πρὸς καταρτισμὸν καὶ ἐπιψήφισιν τοῦ περὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νόμου, τότε δὲ συνέβη καὶ τὸ ἐξῆς ἀξιοσημειωτόν. Ὁ πρωθυπουργὸς Κωλέτης μετέβη εἰς τ' Ἀνάκτορα ὅπως συνεργασθῆ μετὰ τοῦ βασιλέως, λόγου δὲ γενομένου περὶ τοῦ νομοσχεδίου, ὁ αἰοιδίμος Ὁθων ἐφάνη κατὰ τὴν συζήτησιν τόσον ἐγκρατῆς τοῦ θέματος καὶ τόσον κατὰ βάθος μελετήσας τὰ πρὸς αὐτὸ σχετικὰ, ὥστε ὁ Κωλέτης, ὅστις καίπερ εὐφυῆς καὶ νοήμων δὲν ἦτο ὅμως φιλόπονος, ἐδέησε νὰ ἡμολογήσῃ ὅτι δὲν ἦτο ἐπαρκῶς προπαρασκευασμένος διὰ τὴν τοιαύτην συζήτησιν καὶ παρεκάλει τὸν βασιλέα νὰ καταρτίσῃ αὐτὸς ὅπως ἔκρινε κάλλιον τὸν νόμον. Ἀλλὰ τὰ παρεμπέσοντα γεγονότα ἀνέκοψαν τὴν νομοθετικὴν ταύτην ἐνέργειαν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οἱ Ῥωσσοφρονεῖς δὲν ἐπαύσαν ἀντενεργοῦντες ἐκ συστηματικῆς παραδόσεως κατὰ τῆς χειραφετήσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἣν ἡ Ῥωσσία διὰ λόγους σχετιζομένων πρὸς τὰ τότε πολιτικὰ της σχέδια ἀπέκρουεν, ἐπιθυμοῦσα ἵνα πάντες οἱ ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ ὀρθόδοξοι λαοὶ ὑπάγωνται ὑπὸ τὴν ἄμεσον πνευματικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου. Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπίσης οὐχὶ προθύμως ἔσπερξεν ν' ἀπαλλοτριωθῆ τῶν ἀνέκαθεν καθιερωμένων κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, καὶ αἱ διαπραγματεύσεις διήρκεσαν μέχρι τοῦ 1850 ἕως οὗ νὰ πεισθῆ αὕτη ὅπως ἐκδώσῃ τὸν ἀναγνωρίζοντα τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἀριστοστάτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνοδικὸν Τόμον. Καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὄρους τοὺς ἐμπεριεχομένους ἐν τῷ Τόμῳ καὶ ὑφ' οὗς ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ παρεῖχε τὴν συναίνεσιν της σφοδρὸς διεξήχθη ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον ἐν Ἀθήναις ἀγὼν μεταξὺ τῶν ἐξ εὐλαθείας ἢ ἐκ πολιτικοῦ συμφέροντος ὑποστηρίζοντων τὰ πατροπαράδοτα δίκαια τῆς κορυφαίας καὶ ἀρχαιοτάτης τοῦ Γένους Ἐκκλησίας, ὅστινες ἦσαν τρόπον τινα οἱ Παλαιορθόδοξοι καὶ τῶν κηρυσσομένων ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ὅστινες ἐθεωροῦντο νεωτερισταί. Οἱ κυριώτεροι τῶν τελευταίων τούτων ἦσαν ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, ὁ δημοσιεύσας καὶ τὸν Ἀντίτομον εἰς ἀπάντησιν τοῦ Τόμου, ἀντεπεξεληθὼν ἐρρωμένως κατὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιφυλάξεων, αἵτινες κατόπιν ἤρθησαν

παρὰ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τινες ἄλλοι λόγοι, οὗς ὁ Αἰῶν, τὸ ὄργανον τῶν Ναπαίων ἀπεκάλει εἰρωνικῶς «εὐφυεῖς τοῦ Παυσιλύπου», ὡς συχνάζοντας εἰς τὸ οὕτως ἀποκαλούμενον καφενεῖον, κείμενον ἐν ἡ θέσει εὐρίσκειται νῦν τὸ Πολυτεχνεῖον καὶ ἐξοχικὸν τότε θεωρούμενον, διότι ἡ κυρία πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἔληγε τότε εἰς τὰ Κανόνια, ἧτοι εἰς τὸν στρατῶνα τοῦ πυροβολικοῦ κείμενον ἐκεῖ ὅπου νῦν εὐρίσκειται τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Στέμματος.

Ἡ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῆς αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐπέειγε τότε τὰ μέγιστα, καθότι αἱ πλείεσται τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους ἦσαν κεναί, ἀποθανόντων βαθμηδὸν τῶν παλαιῶν ἱεραρχῶν τῶν ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας χειροτονηθέντων· νέοι δὲ ἀρχιερεῖς δὲν ἠδύνατο νὰ χειροτονηθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας πρὸ τῆς κανονικῆς ἀναγνώρισεως αὐτῆς· ἐπειδὴ ἄλλως ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη διαφορά ἠδύνατο ν' ἀπολήξῃ εἰς σχίσμα. Ἡ σπάνις τῶν ἀρχιερέων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὅτε μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος κατηρτίσθη ἡ πρώτη μετὰ τὸν νόμον Ἱερᾶς Συνόδου, μόλις ὑπῆρχον οἱ πρὸς καταρτισμὸν αὐτῆς ἀπαιτούμενοι πέντε ἀρχιερεῖς, ὅστινες ἦσαν ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νεόφυτος, ὁ μητροπολίτης Σύρου καὶ Τήνου Δανιὴλ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου Ἰωνᾶς, ὁ ἐπίσκοπος Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Βερθολομαῖος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Οἰτύλου Προκόπιος. Τὴν σπουδὴν δὲ τῆς Κυβερνήσεως καταδεικνύει τὸ γεγονός ὅτι ὁ περὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νόμος συνταχθεὶς ὡς λέγεται παρ' Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, εἰσχυθεὶς εἰς τὴν βουλὴν τὴν 4 Ἰουνίου παρεπέμφθη ἀμέσως εἰς εἰσηγητικὴν ἐπιτροπὴν σχηματισθεῖσαν τὴν ἐπομένην καὶ ἐψηφίσθη τὴν 7 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ συζήτησιν μόνον δέωρον.

Ἡ τοιαύτη λύσις ἀπῆρσεν εἰς τὸν λαόν, ὅστις ραδιουργούμενος καὶ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δυσπίστως εἶχε πρὸς τὴν νέαν διαρρυθμίσιν τῆς θρησκευτικῆς ἐξουσίας. Διὰ τοῦτο ὅτε ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Συνόδου ἤρχισαν ἄλλεπάλληλοι διορισμοὶ καὶ χειροτονίαι ἀρχιερέων, καίτοι οἱ ἐκλεγέντες ἦσαν κληρικοὶ ἐνάρετοι καὶ εὐπαίδευτοι ὑπ' αὐτῆς τῆς κοινῆς γνώμης ὑποδεικνυόμενοι, οἱ οἱ Πατρῶν καὶ κατόπιν Ἀθηνῶν γενόμενος Μισαὴλ ὁ Ἀποστολίδης, ὁ Μαντινείας Θεοφάνης ὁ Σιατιστεύς, ὁ Καλλίνικος Καστὸρχης καὶ ἄλλοι, δὲν ἔλειψαν ἐπιβουλοὶ περὶ σιμωνίαις διαδόσεσι καὶ σπερμολογίαι. Χαρακτηριστικὴ εἶνε καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Αἰῶνος γινομένη στρέβλωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ τελευταίου τότε χειροτονηθέντος ἀρχιεπισκόπου Λακωνίας. Ὁ χειροτονηθεὶς ἐκαλεῖτο Σασκῆς τὸ ἐπώνυμον, ὁ δὲ Αἰῶν ἀναγγέλλων τὴν χειροτονίαν ἐγράφεν «τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν

τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ἡ χειροτονία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λακωνίας Σατανᾶ.» Ἄν τὴν μεταβολὴν διέπραξαν ἀκουσίως οἱ στοιχειοθέται, ὡς ἐνίοτε συμβαίνει, τὸ τυπογραφικὸν αὐτὸ παρόραμα ἦτο ὄντως καταχθόνιον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Ἀλλ' ὅμως ἡ ὀρθόδοξος δυσμένεια τῆς ρηθείσης ἐφημερίδος πρὸς τὰ θρησκευτικὰ ἐν γένει τῆς κυβερνήσεως μέτρα ἦτο τόσον δεδηλωμένη, ὥστε παρέχει τὸ ἐνδόξιμον πρὸς εὐλογον εἰκασίαν ὅτι κακεντρέχεις πρόθεσις μᾶλλον ἢ παρόραμα ἐπήνεγκε τὴν στρέβλωσιν.

Ἐτερον ζήτημα λίαν σοβαρὸν καὶ ἐνδιαφέρον τὸ ἔθνος ἦτο τὸ τῆς διαδοχῆς. Ἡ ἀτεκνία τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Ἑλλάδος ἦτο πλέον ἀναμφισβήτητος, κατὰ δὲ τὰ συμφωνηθέντα ἡ διαδοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου ἐν περιπτώσει χηρείας αὐτοῦ ἐμέλλε νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ὁθωνος, πρίγκιπα Λουϊτπόλδον, τὸν νῦν ἐν Βαυαρίᾳ ἀντιβασιλεύοντα, καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Οὗτος ὅμως νυμφευθεὶς ἐν ἔτει 1844 τὴν Αὐγούσταν θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκους τῆς Τοσκάνης, ρητὴν ὑπέγραψε συμφωνίαν ὅπως τὰ ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννηθησάμενα τέκνα πρεσβεύσῃ τὸ καθολικὸν θρησκεύμα, τὸ τοιοῦτο δὲ ἀντίκειτο εἰς τὸ 40ον ἀρθρον τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844, ἀπαιτοῦντος ἵνα οἱ διάδοχοι τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου πρεσβεύσῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδοξίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐπομένως ὡς ἐπίδοξος διάδοχος προεβλέπετο ὁ νεώτερος τοῦ Ὁθωνος ἀδελφός Ἀδαλβέρτος, ἐπίτηδες δὲ ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς Βαυαρίαν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1850 καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ ἐπομένου ἔτους κυρίας ὅπως κλονίσῃ τὸ ἀκανθώδες αὐτὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς. Καὶ ἐλύθη μὲν τοῦτο βραχυδύτερον διὰ τῆς ἐν Λονδίῳ ὑπογραφείσης τὴν 8 νοεμβρίου 1852 συνθήκης μεταξὺ τῶν τριῶν προστατῶν Δυνάμεων, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, δι' ἧς ἀπεφασίζετο ὅτι αἱ οἱ πρίγκιπες τοῦ Βαυαρικοῦ οἴκου, οἱ καλούμενοι ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ 1832 καὶ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ Στέμματος τῆς Ἑλλάδος ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς Ὁθων ἀποβιώσῃ ἄνευ καθ' εὐθείαν γραμμὴν γνησίων καὶ νομίμων ἀπογόνων, δὲν δύναται ν' ἀναβῶσι τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος εἰμὴ συμμορφούμενοι μὲ τὸ ἀρθρον 40 τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος. Πλὴν αἱ τοιαῦται ἐναντιότητες καὶ χρονοτριβαὶ ἐξῆπτον ἔτι μᾶλλον τὴν κρυφίαν δυσἀρέσειαν καὶ ἀνησυχίαν τοῦ ἔθνους ζηλοτύπου πάντοτε περὶ τὴν διατήρησιν τῆς πατροπαράδοτου θρησκείας του καὶ διακωδῶς ποθοῦντος νὰ ἴδῃ μίαν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου βασιλεύοντα ὀρθόδοξον ἡγεμόνα, ὁνεῖρον συνδυαζόμενον πρὸς τὰς ἐπαγγελίας ἀρχαίων χρησμῶν, εἰς ὧν τὴν ἐπιχειρημένην ἐκπλή-

ρωσιν ειλικρινῶς ἐπίστευεν. Ἰσως δὲ συνέτεινον εἰς ἐπαύξησην τῆς δυσαρρεσκείας του καὶ τινες σκευωρία τῇ ἐπιβούλῳ εἰσηγήσει τῆς ξένης πολιτικῆς διενεργούμεναι, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἀναφορὰ κυκλοφοροῦσα ἐν Σύρῳ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐπὶ σκοπῷ ἵνα ὁρισθῆ διαδόχος τοῦ θρόνου ὁ Ἀδαλβέρτος καὶ ἄνευ τῆς ἐκ τοῦ Συντάγματος ὑποχρεωτικῆς αὐτοῦ ἐξωμώσεως τοῦ δυτικοῦ δόγματος, ὅπερ ἐπέσβευεν.

(Ἐπιτετα συνέχεια.)

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ

Βυζαντινὸν ἱστορῆμα.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Τὰ λοιπὰ σκεῦη (τρόπικα καὶ διάφορα ἐνσημα) τὰ τε *καμπιδικτήρια* (τὰ σήματα τὰ φερόμενα ὑπὸ τοῦ *campiductores*, ἧτοι γυμναστῶν τῶν στρατιωτῶν) καὶ τὰ *λάβουρα* (λάβαρα) καὶ *σίγνα* (γενικὴ ἔκφρασις ἐκ τοῦ: insignia, ἀλλ' ἰδίως ὀνόματι, φέρουσαι ἐπικεινομένην τὴν προτομὴν τοῦ βασιλέως) ἔστησαν ὑποκάτω τῶν προῤῥηθέντων σκευῶν, κρατούμενα καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν *ἐλατῶν* τοῦ πρώτου *δρομωρίου* (κωπηλατῶν τοῦ πρώτου δρόμωνος). Οἱ ἐλάται οὗτοι ἐφόρεσαν τῶν *ταγματικῶν* (τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς τάξεις τῆς τε βασιλικῆς φρουρᾶς καὶ τῆς δημοτικῆς, διατελούσης ὑπὸ τὸν Ἐπαρχὸν τῆς πόλεως) τὰ *φρονδᾶτα ἀλλάξιμα* (πολυτελῆ ἐνδύματα).

Ἐξωθεν τῶν *βήλων* (τριττῆ ἢ τῆς λέξεως ταύτης σημασία, ἧτοι α'.) τὰ πρὸ τῶν θυρῶν παραπετάσματα β' αὐταὶ αἱ θύραι καὶ γ'.) αἱ διάφοροι τῶν μεγιστάνων τάξεις, αἵτινες εἰσῆρχοντο αἰρομένων τῶν παραπετασμάτων καὶ ἀναπεταννυμένων τῶν θυρῶν. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν παραπετασμάτων, καὶ ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων (βάθρων) ἔστησαν οἱ *Μαγλαβῆται* (βαβδούχοι ἐκ τοῦ: manus, χεὶρ καὶ: claves, βᾶβδος, προηγούμενοι τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι *lictores*, καὶ τὴν ὁδὸν ἀνοίγοντες διὰ τοῦ πλήθους), φοροῦντες *σκαραμάγγια* καὶ τὰ ἐαυτῶν *σπαθία*.

Μετὰ δὲ τούτους ἔστησαν οἱ τῆς μεγάλης Ἐταιρίας (τὰς ἑταιρίας ἀπετέλουν οἱ ἀλλογενεῖς δρομοφόροι τοῦ Ἀνακτος καὶ τῶν Ἀνακτόρων Πέρσαι, Χάζαροι, Φράγχοι, Ἀγγλοὶ, κτλ. ἦσαν δὲ τρεῖς, ἡ μεγάλη, ἡ μέση, καὶ ἡ μικρά. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς πρώτης ἐκαλεῖτο Ἐταιριάρχης ἢ καὶ Ἐθναρχῆς) Μακεδόνας, ἐπὶ τῶν Ἐσωφορίων (χιτώνων) φέροντες *σπαθία*

ζωστικία (ἐκ τελαμῶνος ἐξαρτώμενα) καὶ ἀργυρᾶ, μετὰ λοφίων διαχρῦσων, βαστάζοντες καὶ *σκούτάρια* (ἀσπίδας ἐκ τοῦ: scutum) χρυσαὶ καὶ χαλκῶχρυσαι καὶ σιδηρᾶ, ὡς καὶ *μονοπέλυκα* (πελέκεις ἔχοντες μίαν ἀκμὴν) καὶ *ταϊκούρια* (πελέκεις ἀμφιστόμους).

Κάτωθεν δὲ τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων ἔστη ἡ μεγάλη Ἐταιρία καὶ ἡ μεσαία, μετὰ τῶν *Φαργάτων* (σωματοφυλάκων, εἴτε ἐξ Αἰγύπτου, εἴτε ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ὠζου χωρῶν) καὶ *Χαζάρων*, (γένος Ἀραβικὸν ἐκ τῆς Κιμβρικῆς Χερσονήσου), πάντων φοροῦντων *σπαθία* καὶ *βασταζόντων σκούτάρια*. Οἱ οἰκιακοὶ Πρωτοσπαθᾶριοι ἔστησαν εἰς τὴν *σωλέα*, (ὁ περιφανέστερος τῆς ἐκκλησίας χώρος πρὸ τοῦ Ἱεροῦ, ἐνίοτε διὰ δρυφάκτων περιβεβλημένος ἐνταῦθα τὸ πρὸ τοῦ θρόνου μέρος τῆς αἰθούσης), ἔνθεν κἀκείθεν, φοροῦντες *σκαραμάγγια* *πρασινοῤῥόδινα* καὶ *σπαθία*. Μετ' αὐτοὺς ἔστησαν οἱ *Σπαθαροκανδιδᾶτοι* φοροῦντες *σκαραμάγγια* *πολύχρῳα* καὶ *σπαθία*, καὶ τὰ *σπαθαροκανδιδᾶτικία*. Μετ' αὐτοὺς οἱ *Σπαθαῖοι*, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ *πολύχρῳα σκαραμάγγια* καὶ τὰ ἐαυτῶν *σπαθία*, *βαστάζοντες* δὲ καὶ *διστράλια* *dextralia*, *πελέκεις* *κραδαινομένους* διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς). Μετ' αὐτοὺς οἱ *Στράτορες*, (ἐμπροσθοφυλάκες) φοροῦντες *σκαραμάγγια* *λευκολέοντας* (ἔχοντα χρυσοὺς λέοντας ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους), καὶ ἐτέρων *χροϊῶν* καὶ *ἐξεμπλῶν* (ἐκ τοῦ: exemplum, σχῆμα ἢ διάγραμμα), *βαστάζοντες* καὶ τὰ *στρατορικία* (βάβδους, ἢ ἄλλα τοῦ ἀξιώματος τῶν Στρατόρων ἐνσημα).

Δεξιῶς δὲ πρὸς δύοσιν, εἰς τὴν σύμπηξιν τῶν δύο βήλων, ἔξωθεν ἄνωθεν τῶν ἀναβάθρων, ἔστη τῆς μεγάλης Ἐταιρίας (ἐλλείπει ὁ Μάγιστρος), *βαστάζων* τὸ χρυσοῦφαντον *σενδῆς* βασιλικὸν *φλάμουλον* (εἶδος σημαίας ἐκ τοῦ: flammula, ἐξ οὗ καὶ τὸ: oriflamme), ἔνθεν δὲ κἀκείθεν τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων ἔξωθεν τῶν αὐτῶν ἐθῶν ἔστησαν οἱ δύο Πρωτοελατῶν, *βαστάζοντες* τὰ χρυσαὶ βασιλικὰ *φλάμουλα* καὶ εἰς οὕτω καθεξῆς τῶν δύο Πρωτοελατῶν δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἔστησαν πάντα τὰ χρυσαὶ *αὐρόκλαβα* (ἄγνωστα ταῦτα), καὶ *σενδῆς*, καὶ λοιπὰ βασιλικὰ *φλάμουλα*, ὑπὸ τῶν ἐλατῶν τῶν βασιλικῶν δρομώνων *βασταζόμενα*, φοροῦντων τῶν *ταγματικῶν τῶν τεσσάρων χροϊῶν τὰ ἀλλάξιμα* (ἧτοι τὰς στολὰς τῶν τεσσάρων τοῦ Ἱπποδρόμου φατριῶν).

Οἱ δὲ *δημόται* τῶν δύο μερῶν (οἱ Βένετοι καὶ οἱ Πράσινοι), καὶ οἱ *ἀποστολῆται* ψάλλται (ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων), ὁμοίως καὶ οἱ *ἀγιοσοφῆται* (οἱ τῆς ἁγίας Σοφίας) ἔστησαν ἐπὶ σκάμων ὑψηλῶν, ἔνθεν κἀκείθεν τῶν αὐτῶν ἀναβάθρων, *εὐφημοῦντες* καὶ *ἄδοντες* *βασιλῆια* (τροπάρια ἐξυμνοῦντα τοὺς Βασιλεῖς).

Καὶ οἱ μὲν *δημόται* ἐφόρεσαν τὰ ἐαυτῶν ἀλλάξιμα καὶ χρυσαὶ στεφάνια, *βαστάζοντες* καὶ τὰ ἐαυτῶν *ἐργαίρια* (τὰ καὶ ὀνόματι καὶ ὠράρια ἦτοι χειρόμακτρα, ἐν οἷς οἱ εἰς τὸ Παλάτιον εἰσιόντες Συγκλητικοὶ ἀπεμύττοντο καὶ ἀπέπτυσον, λέγουσι τ' ἀρχαῖα σχᾶλια). Οἱ δὲ ἀποστολῆται καὶ ἀγιοσοφῆται ἐφόρεσαν τῶν ταγματικῶν τὰ *φρονδᾶτα ἀλλάξιμα* καὶ τοῦ *Σκέπτου* (τὸ Σκέπτον ἀπετέλουν οἱ εὐνοῦχοι σωματοφυλάκες τῆς Αὐγούστης, ἐκ τοῦ: σκέπω καθ' ὅσον περιστοιχιζόντες αὐτήν, ἀπέκρυπτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ πλήθους) τὰ *ἀλλάξιμα* (ὕλο-πόριον) καὶ ὅπ *φναλίον* *καμίσια* (ἧτοι *καμίσια* ἔχοντα *φναλίον*, *χιτώνας* ἔχοντες ἐρέαν ἢ *κουκούλαν*), καὶ τὰ τῶν ὑπουργούντων εἰς τὰς *καμάρας* τῶν ἰθ'. *Ἀκουσίτων* (τὰς στολὰς τῶν δεκαεννέα τραπεζῶν, ἐκ τοῦ ἀκουμβίζειν, καθ' ὅσον οἱ αὐτοκράτορες κατὰ τινὰ ἐπίσημα γεύματα οὐδὲλως ἐκάθηντο, ἀλλ' ἐπερείδοντο ἐπὶ τῶν τραπεζῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον, ὡς ῥητῶς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Λουιτπράνδος περὶ τοῦ μεγάλου συμποσίου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως).

Ὁ Λογοθέτης κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δοχῆς καὶ αὐτὸς ἐφόρεσε *λῶρον*. Εἰς δὲ τὴν πύλην τὴν ἐξᾶγουσαν εἰς τὸν τρίκλινον τῶν Κανδιδᾶτων ἔστησαν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ (τῶν Νουμῆρων) ἄρχοντες, καὶ αὐτοὶ μετὰ *σκαραμαγγίων*, φοροῦντες καὶ τὰ ἐαυτῶν *σπαθία*, καὶ *βαστάζοντες* *σκούτάρια*. Ἰστέον ὅτι αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς δοχῆς πάντες οἱ προῤῥηθέντες ἀπὸ τῶν πρωτοσπαθαρίων καὶ ἕως τοῦ ἐσχάτου ἀνωτάτου τοῦ φοροῦντος *σκαραμαγγίον* ἔστησαν ἕκαστος πρὸς τὸ ἴδιον τῆς χροῖας καὶ τοῦ ἐξέμπλου *σκαραμαγγίον* (ἧτοι ἡμοῦ οἱ ἡμοιομόρφως ἐνδεδυμένοι), ἦγον οἱ τοὺς *πρασινοῤῥόδινους* ἀετούς φοροῦντες ἔνθεν κἀκείθεν οἱ τοὺς *βάβδους* (τὰ ἔχοντα ἐνυφασμένους εἰκόνας βοῶν ἢ βουβάλων) καὶ τοὺς *πολυγύρους* ἀετούς ὁμοίως, οἱ τὰς *βαλάσσας* (ἴσως τὰ ἔχοντα ἐνυφασμένους *μαϊάνδρους*, ὡς τὰ μεταγενέστερα *μοιρῶ*) καὶ τοὺς *λευκολέοντας* ὁμοίως.

Οἱ δὲ Κανδιδᾶτοι ἔστησαν ἐν τῷ ἰδίῳ τρίκλινῳ ἔνθεν κἀκείθεν μετὰ τῶν ἰδίων *σκαραμαγγίων*, φοροῦντες τὰ *κανδιδᾶτικία*, καὶ ὅπισθεν αὐτῶν οἱ τοῦ Ἀριθμοῦ *Μανδᾶτορες* μετὰ *σπαθίων* καὶ *σκούτάρων*. Οἱ δὲ ἐλάται τῶν βασιλικῶν δρομώνων ἔστησαν ἔνθεν κἀκείθεν ἐν τῷ αὐτῷ τρίκλινῳ τῶν Κανδιδᾶτων, πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου (ἢ τοῦ Κύρου, ἐντὸς τῶν Ἀνακτόρων εὐρισκομένης) καὶ εἰς τὸν τρίκλινον, ἐν ᾧ τὸ Καμελαύκιον ἵσταται, καὶ οἱ *Μάγιστροι* γίνονται, καὶ εἰς τὸν Ὀνόποδα.

Μετὰ τούτους εἰς τὸν Πόρτηκα τοῦ Αὐγουστέως, ἦγον εἰς τὴν Χρυσὴν Χεῖρα, ἔστησαν τὰ *ἀρχοτογεννήματα* (υἱοὶ τῶν μεγιστάνων) καὶ

οἱ *σαπωνισταὶ* τοῦ Βεστιαρίου (οἱ καθαρίζοντες τὰ λινὰ ὄφρασματὰ τῆς ἱματιοθήκης) ὡς καὶ οἱ τοῦ *τραπεζίου*, φοροῦντες τὰ μὲν ἀρχοτογεννήματα τὰ ἐαυτῶν *σκαραμαγγία* καὶ *σπαθία*, οἱ δὲ *σαπωνισταὶ* Βεστιαρίται τὰ *ἀτραβατικὰ χλανίδια*, (*χλαμύδας* *πιθανῶς* *φαιῶ* *χρῶματος* καὶ *χρησίμους* *ἰδίως* *διὰ* *τοὺς* *πενθοῦντας*) οἱ δὲ τοῦ *τραπεζίου* τὰ *ψευδοῦρα* (*πιθανῶς* *πορφύρα* *κατωτέρας* *ποιότητος*, *πορφύρα* *ἔψευσμένη* *τὸ* *ἄνθος*, *λέγει* *ὁ* *Σχολιαστής*,) *κοντομάνικα*.

Ἐξωθεν δὲ τῆς Χαλκῆς Πύλης τοῦ τρίκλινου τῶν Κανδιδᾶτων ἔστη ἔνθεν κἀκείθεν ἡ τοῦ *Αρουργαρίου* τῶν *πλωίων* *οὐσία* (τὰ πληρώματα τοῦ Χιλιάρχου τοῦ στόλου) καὶ ὁ μέγας *Πάμφυλος* (ὁ ἡγεμὼν πλοίων ἐκ Παμφυλίας, ἢ κατὰ τὸ ἐκεῖ ἔθος *ναυπηγηθέντων*, καὶ ὦν τὰ πληρώματα, *Πάμφυλοι* *καλούμενα*, *συνεκροτοῦντο* *ἐκ* *ξένων*, *Ἰτάλων*, *Ῥώσων*, *Τούρκων*, *Μαρδαίτων*, *Σλαύων*, κτλ.) *βαστάζοντες* *δόρκας* (*δερματίνους* *Ἀραβικὰς* *ἀσπίδας*) καὶ τὰ ἐαυτῶν φοροῦντες *σπαθία*.

Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ Σχολῇ καὶ τῷ τρίκλινῳ τῶν Ἐξκουσίτων ἕως τοῦ αὐτοῦ Τριβουναλίου ἔστησαν ἔνθεν κἀκείθεν αἱ οὐσίαι (τὰ πληρώματα) τῶν Παμφύλων, *βαστάζοντες* *δόρκας* καὶ φοροῦντες *σπαθία*. Οἱ δὲ Ἀρχοντες τῶν πλωίων (τοῦ στόλου) ἔστησαν καὶ αὐτοὶ ἔνθεν κἀκείθεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν οὐσίαν (πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα). Ἐν δὲ τῷ Τριβουναλίῳ ἔστη ἔνθεν κἀκείθεν ἡ *πολιτικὴ* (οἱ δημοτικοὶ λειτουργοὶ, ἢ, ἴσως *πιθανώτερον*, *ὀλόκληρος* *ὁ* *δήμος*, *ὅστις* *κατὰ* *τὰς* *τελετὰς* *διηρεῖτο* *εἰς* *διαφόρους* *τάξεις*, *τοὺς* *ἀνδρας*, *τὰς* *γυναῖκας*, *τὰ* *παιδία*, *τοὺς* *ἱερεῖς*, κτλ.) μετὰ τῶν *συστημάτων* (συντεχνιῶν), καὶ τῶν ἰδίων Ἀρχόντων, φοροῦντων τῶν μὲν Ἀρχόντων τὰ ἐξ *χλανίδια* τῶν *Σεκρετικῶν* καὶ *πλατώρια* (ἄγνωστον ἐνδύμα), οἱ δὲ λοιποὶ πάντες τὰ *λευκὰ* *χλανίδια* τῶν *ταγματικῶν*, καὶ ὅπισθεν αὐτῶν *πλωῖμοι* (*γαῦται*) *βαστάζοντες* *δόρκας*, φοροῦντες καὶ τὰ ἐαυτῶν *σπαθία*.

Εἰς δὲ τὸν τρίκλινον τῶν Σχολῶν ἔνθεν κἀκείθεν ἔστησαν *πλωῖμοι* ὡς ἄνω ἔσωθεν δὲ τῆς Χαλκῆς Πύλης ἔστησαν ἔνθεν κἀκείθεν οἱ *Τουλιμάτσοι* (*Δακμάται*) μετὰ *φλαμούλων*, *βαστάζοντες* *δόρκας* καὶ φοροῦντες *τοφομάρετρα* (τόξα καὶ φαρέτρας). Ἐξωθεν δὲ τοῦ καγκέλλου τῆς Χαλκῆς ἔστησαν *πάχωμα* (ὁ ὄχλος, καὶ ἰδίως ὁ *ναυτικός*), οἱ μὲν πρὸς τὸ μέρος τῶν Νουμῆρων, οἱ δὲ πρὸς τὴν *καμάραν* τοῦ Μιλιου, οἱ λοιποὶ *πλωῖμοι*, καὶ οἱ περισσοὶ τῶν *Τουλιμάτσων*, καὶ οἱ *βαπτισμένοι* Ῥῶς (Ῥῶσοι) μετὰ *φλαμούλων*, *βαστάζοντες* *σκούτάρια*, καὶ φοροῦντες τὰ ἐαυτῶν *σπαθία*.

Τούτων πάντων γενομένων εἰσέρχονται τέλος οἱ Πραιπόσιτοι καὶ ὑπομνησκουσι τοὺς Δεσπότης καὶ ἄμέσως ἀπέρχονται οὗτοι ἔνθα αἱ χλα-

μύδες και τὰ στέμματα ἀπόκεινται, και περιβάλλεται ὁ Βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Πραιποσίτων τὸ ὀκτάγωνον χλανιδιονῆκαί τὸ μέγα λευκὸν στέμμα, μεθ' ὃ ἀνέρχονται και καθέζονται ἐπὶ τῶν θρόνων, και ὁ λαός, ἰστάμενος ἔξω τῶν δύο πρὸς δύοσιν συρτῶν βήλων, λέγει μεγάλως (μεγαλοφώνως) τό: « πολυχρόνιον, » ἐν ᾧ οἱ ψάλλται οἷ τε ἀποστολιται και ἁγιοσοφίται ἄδουσι τὰ βασιλικία.

Μετὰ ταῦτα οἱ Πραιποσίτοι, ἐξερχόμενοι εἰσάγουσι τοὺς τοῦ Κουβουκλειου δεξιόθεν και ἀριστερόθεν κατὰ τὸ ἔθος ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τοποθετοῦνται, νεύει ὁ Πραιποσίτος τῷ Ὀστιαρίῳ, τῷ ἔχοντι τὴν χρυσὴν βέργαν, ὅστις ἐξέρχεται, και εἰσάγει τὸ πρῶτον Βῆλον, ἧτοι τοὺς Μαγίστρος. Καί πάλιν, διὰ νεύματος τοῦ Πραιποσίτου, ἐξέρχεται ἕτερος Ὀστιάριος, και εἰσάγει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ δεύτερον Βῆλον, ἧτοι τοὺς Πατρικίους· τούτοις δ' ἔπονται οἱ Συγκλητικοί, και τούτοις πάντα τὰ λοιπὰ Βῆλα κατὰ τὴν συνήθη τάξιν.

Καταλαβόντων δὲ τῶν Ἀρχόντων τὰς οικείας τάξεις, εἰσάγεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου και τῶν Ὀστιαρίων τὸ Κουβούκλειον τῆς Αὐτοκρατείας, ἧτοι αἱ διάφοροι τῶν δεσποινῶν τάξεις αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν θεραπείαν αὐτῆς. Πρῶτον ἔρχεται τὸ Βῆλον τῶν Ζωστῶν (ἡ Πατρικία Ζωστή ἦν ἡ πάσης τῆς θεραπείας προεδρεύουσα, φίλη και διαρκῆς σύμπροπος τῆς Αὐτοκρατείας. Μία ὑπῆρχε τοιαύτη, ἀναφέρονται δὲ πλείονες, διότι διετήρουν ἰσως τὸν τίτλον αἱ προηγηθείσας Βασιλίσσας ὑπηρετήσασαι), μετὰ ταύτας αἱ Μαγίστρισαι, μεθ' ἧς αἱ Πατρικίαι, εἶτα αἱ Ὀφφικιαλέαι Πρωτοσπαθαρίαι, μετὰ ταύτας αἱ λοιπαὶ Πρωτοσπαθαρίαι, μεθ' ἧς αἱ Σπαθαροκαρδιδαίτισσαι, ἧς ἠκολούθουν αἱ Σπαθαρίαι και Στρατορίσαι και Καρδιδαίτισσαι, (πρόκειται περὶ τῶν συζύγων τῶν ἐν λόγῳ Ἀρχόντων) ὡς και πάσαι αἱ λοιπαὶ τῶν Ἀρχοντισσῶν τάξεις.

Τούτων πάντων κατὰ τὸ εἰωθὸς γινόμενων, ἐπέστη τέλος ἡ στιγμή πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν Σαρακηνῶν Πρέσβειων, προηγουμένου τοῦ Χαράλδου, καθ' ὃ ἔχόντων ἐπίσημον ἀποστολήν. Οὗτοι, εἰδοποιηθέντες ἅμα τοῦ Βασιλέως εἰσελθόντες εἰς τὸ Μηγατόριον (πιθανῶς τὴν προμνησθεῖσαν αἰθουσαν, ἐνθα ἡμφιέννυτο, ἐκ τοῦ: *putare*) κατέλιπον τὸν Χρυσῶνα (κατ' ἄλλους πλατεῖαν, ἐνθα εἰργάζοντο οἱ χρυσοκλαβάριοι, ἧτοι τεχνίται τῶν χρυσοπάστων ὑφασμάτων, κατ' ἄλλους Μέγαρον, περιέχον και τὸ τελωνεῖον, ἡ βασιλικὸν ταμεῖον), ἐνθα ἐξενίζοντο, κατῆλθον τὸν Κορλίαν (πιθανῶς ἑλικοειδῆ κλίμακα), πρὸς τὸ μέρος τοῦ αὐγουστικῶν σταύλου και τῆς καμάρης τῆς καλουμένης Ἀνηθάς, διέβησαν παρὰ τὸ ἄγιον Φρέαρ (φιάλην

ἐν τῷ προκλίῳ τῆς ἐκκλησίας, ἐνθα ἐνίπτοντο οἱ πιστοί, πρὶν ἢ εἰσελθῶσιν εἰς τὸν νάρθηκα· πιθανῶς ἡ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐνθα ἡ περιώνυμος ἀμφοστρόπος ἐπιγραφή—Νῆσον ἀνομήματα μὴ μόνον ὄψιν—) μεθ' ὃ, ἀφιππεύσαντες πρὸ τοῦ καρκέλιου (πιθανῶς τῶν κικαλίδων) τῆς Χαλκῆς, διῆλθον δι' αὐτῆς, διὰ τοῦ τρικλίνου τῶν Σχολῶν, και τοῦ Τριβουναλίου, ἐνθα στραφέντες πρὸς τὰ δεξιὰ, καθ' ὅσον τὸ ἐκεῖ εὐριστόμενον Φουρνικὸν ἦν περιπετραγμένον, και διὰ βλαττίων (πορφυρῶν ὑφασμάτων) κεκοσμημένον, ἐκαθέσθησαν.

Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐφόρεσαν και αὐτοὶ σπέκικ, οὐχὶ τὰ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἕτερα κάλλιστα, και μινιακία πεποικιλμένα διὰ λίθων τιμίων και μαργαριτῶν μεγάλων. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἐκτάκτως, διαταγῆ τοῦ φιλοχρίστου Ἀνακτος, καθ' ὅσον οὐδέποτε οἱ βαρβᾶτοι (βάρβαροι) περιβάλλοντο τοιαῦτα πολυτελῆ ἐνδύματα. Μεθ' ὃ οἱ ἐν λόγῳ Σαρακηνοί, ἐξελθόντες αὐθις, διῆλθον διὰ τοῦ ἀναδενδραδίου, και τοῦ τρικλίνου τῶν Κανδιδαίων, και τοῦ τρικλίνου, ἐν ᾧ τὸ Καμελακύκιον ἰσταται, και περαιτέρω διὰ τοῦ Ὀνόποδος, και τοῦ πόρπηκος τοῦ Αὐγουστέως, ἧτοι τῆς Χρυσῆς Χειρὸς, δι' ἧς εἰσέδυσαν εἰς τὸν τρικλίνον τοῦ Αὐγουστέως, ὅπου μικρὸν ἀνεπαύθησαν.

Πάλιν δ' ἐκεῖθεν ἐκκινήσαντες, διῆλθον διὰ τῶν ἐνδοθεν διαβατικῶν τοῦ Αὐγουστέως και τῆς ἀψίδος εἰς τὸν Ἰππόδρομον, ὅθεν διαβάντες διὰ τῶν Σκῶλων (ἰσως αἰθούσας τινάς, ἐν ᾗ ἐξετίθεντο τὰ λάφυρα), εἰσῆλθον εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου, και ἐκαθέσθησαν ἐν τοῖς ἐκεῖ σκαμνίοις. Ἀπεστάλησαν δ' αὐτοῖς τότε ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διὰ Κριτανίτου ἱμάτια ἐρραμμένα και ἀλλάξιμα (πολυτελῆ ἐνδύματα), μεθ' ὃ καθυθύνθησαν τέλος πρὸς τὴν Μαγναύραν, εἰς ἣν, ἅμα ἐνεφανίσθησαν, εἰσῆλθεν ὁ Κατεπάνω (Ἡγεμῶν τῶν Καισαριανῶν, ἧτοι τῶν ὑπηρετῶν τῆς Αὐλῆς, ὅστις, πλὴν ἄλλων λειτουργιῶν, συνέπραττε περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὑποτελῶν Ἡγεμόνων και ξένων Πρέσβειων) μετὰ τοῦ Δομοστικῶν και τῶν Χρυσοτρικλινιτῶν, οἵτινες ἔστησαν δεξιῶς και ἀριστερῶς πρὸ τῶν δύο πρὸς δύοσιν συρτῶν βήλων.

Τούτων δὲ γινόμενων, νεύει ὁ Πραιποσίτος τῷ Ὀστιαρίῳ, τῷ ἔχοντι τὴν χρυσὴν βέργαν, ὅστις εἰσάγει τοὺς ἔθνηκούς (τοὺς ξένους πρέσβεις), κρατούμενους (πιθανῶς ἐκ τῶν βραχιόνων πρὸς τιμὴν) ὑπὸ τοῦ Κατεπάνω τῶν βασιλικῶν, τοῦ Κόμητος τοῦ σταύλου και τοῦ Πρωτοστράτορος, ἡγουμένου δὲ τοῦ Λογοθέτου τοῦ δρόμου. Ἐν τούτοις οἱ Πρέσβεις, ἅμα τοὺς Βασιλεῖς ἰδόντες, ἔπεσαν πρηνεῖς, προσκυνῶντες αὐτούς, και ἀμέσως ἤρχισαν αὐλοῦντα τὰ ὄργανα (τὰ προ-

μνησθέντα χρυσᾶ και ἀργυρᾶ· μεθ' ὃ ἐγερθέντες οἱ Σαρακηνοί, προῦχώρησαν ἐγγύτερον, και πάλιν τὰ ὄργανα ἐκρότησαν, ἐν ᾧ συνάμα εἰσήγοντο οἱ προκρίτοτεροι τῶν ἀκολουθῶν τῆς πρεσβείας, οἵτινες ἀφῶ προσεκύνθησαν, ἐτοποθετήθησαν ἐνδοθεν τῶν συρτῶν βήλων.

Ὁ Λογοθέτης τοῦ δρόμου ἀπηύθυνε τότε εἰς τοὺς Πρέσβεις ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀνακτος τὰς συνήθεις ἐρωτήσεις, και ἀμέσως ἤρχισαν βρυχώμενοι οἱ λέοντες, και κραζόντα τὰ ὄργανα τὰ ἐν τῷ σέντω (θρόνῳ, ἐκ τοῦ *sessus*), ἐν ᾧ τὰ πτηνὰ ἐν τῷ δένδρῳ ἦδον ἐναρμονίως· μεθ' ὃ τὰ ἐν λόγῳ ζῶα ἀρθώθησαν ἀφῆνης ἐπὶ τῶν βῆλων αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἰσῆχθη τὸ τῶν ἐθνικῶν *καρίσκιοι* (τὰ ὑπ' αὐτῶν προσφερόμενα δῶρα, ἐντὸς κιβωρίων, ὑπὸ πολυαριθμῶν ὑπηρετῶν βασταζομένων) ὑπὸ τὸν Πρωτονοτάριον τοῦ δρόμου, και τότε ἤχουσιν αὐθις τὰ ὄργανα, και οἱ λέοντες ἠρεμοῦσι, και τὰ ὄργανα παύουσιν ἄδοντα, και τὰ θηρία εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν ἐγκαθίστανται. (Πρόκειται περὶ τῶν δύο χρυσῶν λέοντων, οἵτινες, ἐκατέρωθεν τοῦ θρόνου εὐρισκόμενοι, δι' ἐντέχνων μηχανημάτων ἀνηγείροντο ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, ἐβρυχῶντο, και πάλιν κατεκλίνοντο. Φαίνεται δὲ ὅτι πλὴν τούτων ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ θρόνου και διάφορα τεχνητὰ ὄργανα, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἐγγὺς αὐτοῦ ἰστατο χρυσῆ πλάτανος, ἐφ' ἧς ἐκάθητο πολυαριθμὰ πτηνὰ, διὰ τιμαλφῶν λίθων πεποικιλμένα, και διὰ μηχανημάτων ἐπίσης περυγίζοντα και ἄδοντα. Τὰ θαυμάσια ταῦτα τεχνουργήματα ἐφιλοτεχνήθησαν ἐπὶ Θεοφίλου ἐξ ἀφῆτου χρυσοῦ, ἀλλ' ὁ ἄσωτος Μιχαὴλ Γ', καταστρέψας αὐτὰ, μετεχειρίσθη τὸ μέταλλον εἰς ἄλλας χρήσεις, δι' ὃ και ἀργότερον κατεσκευάσθησαν αὐθις ἐκ κεχρυσωμένου χαλκοῦ. Γνωστὸν ὅτι ἡ νεωτέρα τέχνη μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἀπετόλμησε τὴν κατασκευὴν τούτων ἐντελῶν αὐτομάτων.

Ἀποδεχθέντος δὲ τὰ δῶρα τοῦ Ἀνακτος, οἱ Πρέσβεις, ἀφῶ και αὐθις προσεκύνθησαν, ἀπεχώρησαν, ἐν ᾧ συνάμα τὰ τε ὄργανα ἤλουν, και οἱ λέοντες και τὰ ὄργανα ἐφώνουν, και τὰ θηρία πάντα ἐκ τῶν βαθμίδων αὐτῶν ἀνίσταντο, μέχρις οὐ ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης οἱ Σαρακηνοί, ὅτε τὰ τε ὄργανα και τὰ θηρία ἐκαθέσθησαν εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

Γ.

Τοιαύτη ἡ ἐπίσημος δεξίωσις τῶν ἡμετέρων Ἀνάκτων κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν. Ἴσως εὐρωσά τινες ὅτι παρεσύρθημεν πέραν τοῦ δέοντος, ἀλλ' ὀλίγοι, πιστεύομεν, ἐκ τῶν φιλοῦντων τὸ προγονικὸν κλέος ἀρνοῦνται τὸ ὑψηλὸν δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέρον τῆς μεγαλοπρεποῦς εἰκόνας. Μετ' ἴσης δὲ πολυτελείας ἐτελοῦντο και πάσαι αἱ λοιπαὶ τοῦ Αὐτοκράτορος προελεύσεις, εἴτε εἰς τὸν Ἰππόδρομον μετέβαινε οὗτος, εἴτε εἰς

τοὺς διαφόρους ναοὺς, εἴτε κατὰ τὰς ἐτέρας περιπτώσεις, καθ' ἧς, συμφώνως πρὸς τὴν πολυποικίλον τῆς Αὐλῆς ἐθιμοτυπίαν, διέσχίζε τὴν πόλιν.

Οὐδ' ἦσαν τὸ παράπαν ὑποδείστεραι κατὰ τὸν ἀμύθητον πλοῦτον αἱ ἀτελεύτητοι δεξιῶσεις, αἱ ἐντὸς τῶν διαφόρων Ἀνακτῶρων τελοῦμεναι, ἀπὸ τῶν μεγαλοπρεπῶν και πολυαριθμῶν κληρωρίων (συμποσιῶν) μέχρι τῶν ἀπλῶν καθημερινῶν ὑποδοχῶν. Ταῦτα πάντα μετὰ μεγίστης ἀκριβείας περιγράφει ἡμῖν ὁ Πορφυρογέννητος, φρονοῦμεν δὲ ὅτι εἰκόνας τινές, παρεμφερεῖς πρὸς τὴν ἀνωτέρω, και σκιαγραφοῦσαι μίαν τῶν ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ προελεύσεων, μίαν τῶν ἐκκλησιάσεων ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, μίαν χειροτονίαν ἐνὸς τῶν πολυποικίλων τῆς Αὐλῆς Μεγιστάνων, και μίαν ἐπίσημον ἐν τοῖς Ἀνακτοῖς ἐστίασιν, ἰσως παρεῖχον μεμακρυσμένην τινὰ ἰδέαν τοῦ ὅλου ἄχανοῦς συμπαντος τοῦ σχεδὸν μυθώδους ἐκείνου αὐλικῶν βίου· ἀλλὰ φεῦ, και τοῦ χρόνου και τοῦ χώρου ἐπιλείποντος, ἀνθιστάμεθα κατ' ἀνάγκην εἰς τὸν πειρασμόν, και σπεύδομεν αὐθις παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἤρωϊ.

Ὁ Χαράλδος, ὁ Χαλφδάνος και ὁ Ραγνάρος, θυμοειδῶν ἐπιβαίνοντες ἔππων και ὑπὸ τῆς συνήθους θεραπείας ἀκολουθοῦμενοι, διέρχονται κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην διὰ τοῦ Αὐγουστέως. Ἀναρίθμητον συνθεῖται ἀπὸ τῆς πρωΐας πλῆθος ἐν τῇ πλατείᾳ και ὑπὸ τὰς στοάς, ὅπως θαυμάση τὴν λαμπρὰν παράταξιν, ψίθυρος δ' ἀμιγῶς θαυμασμοῦ ἀκολουθεῖ καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν πάροδον τὸν νέον Ἰάρολον· οὐδ' ἄπορον τοῦτο, καθ' ὅσον πολλοὺς καθημερινῶς ἐθεάτο τοῦτο, καθ' ὅσον πολλοὺς καθημερινῶς ἐθεάτο ὁ λαός ἐκεῖνος χρυσοπαρῦφους Μεγιστάνους, και ποικίλους ἐκ τῶν ἐφῶν και ἄλλων χωρῶν ξένους, ἀλλ' ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐκείτηντο τοῦ Χαράλδου τὸ ἠράκλειον παράστημα και τὴν ἀπαράμιλλον καλλονήν. Συνετέλει δὲ πρὸς ἀνάδειξιν τῶν φυσικῶν τούτων δῶρων και ἡ πρωτότυπος αὐτοῦ στολή. Τοὺς ξανθοὺς αὐτοῦ πλοκάμους ἐπέστεφεν ἀργυρὰ κόρυς, ἐφ' ἧς διηνοῖγοντο χρυσαῖ πτέρυγες ἀετοῦ· περὶ τὸ στήθος ἐξῆστραπτε σιδηροῦς θώραξ, ἐφ' οὐ ἔχαινε ὁ ἐρυθρὸς φάρυγξ λέοντος, λευκὸς χιτῶν, θαυμασίως διηνητισμένος, ἐπιπτε μέχρι τῶν κνημῶν, ἧς ἐκάλυπτον ὀρειχάλκινοι περικνημίδες, συνεπλήρου δὲ τὴν ὄλην περιβολὴν δορὰ λευκῆς ἄρκτου, δίκηνη μανδύου ἐπὶ τῶν ὤμων ἐρριμμένα, και ἀντὶ πόρπης συμπλέκουσα τοὺς χαλκοὺς αὐτῆς γαμψώνυχας.

Πρὸ τῆς Χαλκῆς ἀφιππεύσας, διηθύνθη ὁ Χαράλδος μετὰ τῶν συντρόφων αὐτοῦ διὰ τῆς εἰς ἡμᾶς γνωστῆς ἡδῆ σειράς τῶν ἀψίδων, Ἀνακτῶρων και στοῶν μέχρι τῆς Μαγναύρας, ἐνθα εἰσῆχθη μετὰ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης πομ-

πῆς. Καὶ ὁ μὲν ἀτυχῆς Χαλφθάνος, ἐχώρει ὡς ἐν ὄνειρῳ ἀπὸ θαύματος εἰς θαύμα, ἀλλ' ὁ Χαράλδος, καίτοι ἐνθους ἐπὶ τῷ ἐξόγῳ θεάματι, μετὰ προσοχῆς τὰ πάντα ἐξήταξε. Μόλις δ' ἐν τῷ μεγάλῳ τρικλίῳ εἰσαχθεὶς, καὶ ἀντιληφθεὶς τοῦ ὄλου πολυσχιδοῦς συμπλέγματος τῶν ἐκεῖ συνηγμένων, προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐνθρονισμένων Ἀνάκτων οὐχὶ ἀδίκως, τῇ ἀληθείᾳ, καθ' ὅσον πρωτοφανῆς ἦν ἡ εἰκὼν. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ Σολομωντίου θρόνου ἐκάθητο ὁ Αὐτοκράτωρ Ῥωμαῖκός, ἀνὴρ μεσήλιξ, ἀλλ' εἰσέτι νεάζων. Μειλιχίαν εἶχε τὴν ὄψιν, καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς εὐγενεῖς, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκφρασὴν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὑπεκρύπτετο μυστηριώδης θλίψις, καὶ ἡ ὄλη αὐτοῦ στάσις ἐξεδήλου κάματον καὶ ἀπογοήτευσιν. Τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ περιέβαλλε τὸ μέγα λευκὸν στέμμα, καὶ ἀμύθητος ἦν τῆς λοιπῆς ἀμφιέσεως ὁ ἀπαστράπτων ὄλθος.

Παρ' αὐτόν, ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, ἐκάθητο ἡ Αὐτοκράτειρα Ζωή, θαυμασιῶς ἐπίσης ἡμισομένη. Διάδημα ἐκ φωταυγῶν ἀδαμάντων ἐζώνων τὸ μέτωπον αὐτῆς, καὶ χρυσοὶ δράκοντες εἶπον ἐπὶ τῆς εὐρείας πορφύρας. Καταφανῶς ὑπερβάσα τὴν μέσην ἡλικίαν, οὐδὲν εἶχεν ἡ Αὐγοῦστα τὸ ἐπαγωγόν, ἀλλ' ἡ ἀφατος τῆς ὄλης αὐτῆς στάσεως μεγαλοπρέπεια ἐξεδήλου ἐπαρκῶς ὅτι αὕτη ἦν ἡ ἀληθὴς τῆς εὐκλεοῦς Μακεδονικῆς δυναστείας ἀπόγονος, ἡ παρασχούσα εἰς τὸν σύμβιον ὡς γαμήλιον δῶρον τὴν παγκόσμιον πορφυράν. Τὰ βλέμματα ἐπλάνα ἐπὶ τῆς αἰθούσης μετ' ἀγερώχου ἀδιαφορίας, ὡς εἰ ἦρκει ἐν αὐτῆς νεῦμα, ὅπως ἄπας ὁ περίξ ὄλθος μεταβληθῆ εἰς κίματόφυρον σωρὸν ἐρείπειων. Καὶ καθ' ἣν δὲ στιγμήν εἰσῆλθον οἱ νέοι Σικανδινανοὶ, μόλις ἀνεπαίσθητως πρὸς αὐτοὺς ἐστράφη, ὡσεὶ κορεσθεῖσα πλέον πάσης ἐπιγείου δόξης καὶ χαρμονῆς· ἀλλ' αἰφνης τὸ νεκρὸν αὐτῆς βλέμμα ἐξῆστραψε, ζωρὴν ἐρύθημα ἐκάλυψε τὰς πελιδνάς αὐτῆς παρειάς, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ νέου Ἰάρλου.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΚΛΕΟΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Τὰ πάντα κερδίζουν, ὅταν βλέπωνται ἐξ ἀποστάσεως. Ὡς ἐκ τούτου κυρίως τὸ παρελθὸν προσκτάται ἀρρητα θέλητρα.

*

Μετὰ τῶν ἀδιαφόρων ὀμίλει περὶ ἀδιαφόρων· τοῦτο ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τῆς ἁρμονίας.

*

Εἶνε βαρὺς ὁ ζυγὸς τοῦ κακοῦ ὅπως καὶ τοῦ καλοῦ.

ΠΟΘΕΝ ΚΥΡΙΩΣ ΠΗΓΑΖΟΥΣΙΝ ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ

(Συνέχεια ἴδε προηγουμένον φύλλον).

Ὅταν ὁμοῦ ἐξ ἐνὸς ἐκάστου μικροβίου γενῶνται ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὄργανισμῷ τρισχίλια ἑκατομμύρια καθ' ἡμέραν, ὁ προσβληθεὶς ἀνθρώπος πάσχει ἡσυχάσει δεινότερον, διότι ἕκαστος μύκης παράγει ἐν τοῖς χυμοῖς δηλητηριώδη τινὰ ὕλην, αὕτη δὲ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Ἀλλὰ, καθὼς γνωρίζομεν, οἱ πλείστοι τῶν ἀσθενῶν ἀναλαμβάνουν πάλιν ἀπὸ τὰς ἀσθενείας ταύτας, ἀπὸ τὸ ἐρυσίπελας καὶ τὴν σκαρλατίναν, ἀπὸ τὸν τύφον καὶ τὴν περιπνευμονίαν καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν χολέραν, πράγμα δυσεξήγητον μείναν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ὁμοίως ἦτο μέχρι τοῦδε δυσεξήγητον τὸ ὅτι κατὰ τὰς ἐπιδημικὰς ἀσθενείας, ὅτε ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ἔδαφος καὶ τὰ πάντα ἦσαν πλήρη μυκήτων καὶ ἕκαστος ἐν τοιαύτῃ χώρᾳ ζῶν ἀνθρώπος ἔπρεπε νὰ προσβληθῆ ὑπ' αὐτῶν, σχετικῶς ὀλίγοι μόνον ἀνθρώποι προσεβάλλοντο καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ ἡμῖς εἰς μόλις ἀπέθνησκον.

Ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη δύναται ἤδη νὰ ἐξηγήσῃ τὸ δυσεξήγητον τοῦτο αἴνιγμα. Ἡ δημιουργία τοῦ θεοῦ εἶνε τόσο θαυμασία καὶ εἶνε οὕτω διαργανωμένη, ὥστε νὰ μὴ ταράσσονται ὠρισμένοι τινὲς νόμοι τάξεως καὶ στατιστικῆς. Οἱ νοσογόνοι μύκητες αὐξάνουν καὶ πολλαπλασιάζονται κυρίως ἐντὸς κακῶν χυμῶν. Ὅστις εἶχει ἐντελῶς ὑγιεῖς αἷμα, ἐντελῶς ὑγιεῖς χυμοὺς, ἁμαλὰς ἐνώσεις τοῦ λευκώματος, αὐτὸς οὐδεμίαν δίδει τροφήν εἰς τοὺς μύκητας. Ἐν τῷ ὑγιεῖ τούτῳ ἀνθρώπῳ οἱ νοσογόνοι σχιζομύκητες δὲν εὐρίσκουν τροφήν. Ἡς ἔχουν ἀνάγκην πρὸς περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ πολλαπλασιασμόν. Δι' αὐτὸ μένουσιν στάσιμοι καὶ ἀποθνήσκουσι, ὁ δὲ ἀνθρώπος μένει ὑγιής. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἀνθρώπους, ἐνθα οἱ σχιζομύκητες εὐρίσκουν κακοὺς χυμοὺς καὶ κακὰς λευκωματώδεις ἐνώσεις καὶ πολλαπλασιάζονται καὶ φέρουν ἀσθενίαν, βλέπομεν ὅτι οὐχὶ πάντοτε τὴν ἀσθενίαν ἀκολουθεῖ ὁ θάνατος. Διὰ τί; Διότι ὁ πολλαπλασιασμός τῶν μικροβίων καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ δηλητηρίου τῶν δὲν συμβαίνει καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας κατὰ τρισεκατομμύρια, ἀλλὰ τὸ παρὰ τὴν δηλητηρίον ὑφίσταται διαφόρους μεταμορφώσεις καὶ ἐπὶ τέλος, μετὰ πάροδον ὠρισμένου χρόνου, καθίσταται αὐτόχρημα σωτήριον ἀντίδοτον κατὰ τῆς ἀσθενείας, οὕτως ὥστε, ἐὰν ὁ βαρέως ἀσθενήσας ἀνθρώπος ἐπιζήσῃ ὠρισμέναις ἡμέραις, τὸ ἐν τῷ σώματί του παρὰ τὴν δηλητηρίον μεταμορφοῦται εἰς ἰαματικὸν φάρμα-

κον. Ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως ταύτης στηρίζεται ἡ θεωρία τοῦ μεταγίγισμου τοῦ μεγαλοφυοῦς Παστέρ κατὰ τῆς λύσεως. Ὅλοι βεβαίως ἠπορήσατε, ὅτε ἀνεγνώσατε ὅτι ὁ Παστέρ εἰς τοὺς ὑπολυσσάντων κυνῶν καὶ λύκων δηχθέντας ἀνθρώπους ἐγγχεί τὸ δηλητηρίον τῆς λύσεως. Ἐκ τίνος λυσσάντος κυνὸς π. Χ. ἐμβολιάζει ἕνα πίθηκον, ὁ ὁποῖος προσβάλλεται καὶ οὗτος ὑπὸ τῆς λύσεως· κατόπιν θανατοῦται καὶ ὁ νοτιατὸς του μυελός, ὁ περιέχων τὸ νοσογόνον δηλητηρίον, φυλάσσεται ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τὸ δηλητηρίον ὑφίσταται διαφόρους μεταβολὰς καὶ ὅταν κατανήσῃ ὅσον ἐπιθυμεῖ ὁ Παστέρ ἀσθενεῖς, μεταγίγνεται εἰς τὸν ὑπὸ λυσσάντος κυνὸς δηχθέντα ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος σώζεται, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ οἱ δαμαλισθέντες εἶνε ἐξησφαλισμένοι κατὰ τῆς εὐλογίας. Ἡ κατὰ τοῦ δαμαλισμοῦ καταφορά εἶνε ἄλογος καὶ ἄδικος, διότι μόνον ὁ τυφλὸς δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὰ μεγάλα καὶ σωτήρια αὐτοῦ εὐεργετήματα. Διὰ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, ὅπου ἐπεκράτει ἐν Γαλλίᾳ ἐν εὐλογίᾳ, διήλθον κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον διάφορα συντάγματα. Ἐκ τῶν γάλλων στρατιωτῶν μὴ ἐμβολιασμένων ἐκτοντάδες προσεβλήθησαν ὑπὸ τῆς εὐλογίας ἐκ δὲ τῶν ἐμβολιασμένων γερμανῶν ὀλίγιστοὶ τινες ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦμενοι.

Περίεργον εἶνε πῶς μία καὶ μόνη φλύκταινα, προκαλουμένη διὰ τοῦ δαμαλισμοῦ, προφυλάσσει ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἐπὶ δέκα ἕως δώδεκα ἔτη. Καὶ ὁμοῦ διὰ πειραμάτων ἀπεδείχθη, ὅτι μία καὶ μόνη τοιαύτη ἀρκεῖ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, καθιστᾶ δηλαδὴ τὸ σῶμα ἀπρόσβλητον ἐπὶ δέκα ὅλα ἔτη, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων γίνεται ὁ ἀναδαμαλισμός.

Ἐκτὸς τῆς λύσεως ἐφαρμόζει ὁ Παστέρ τὸν μεταγίγισμόν καὶ εἰς ἄλλας μισματικὰς ἀσθενείας. Ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ ἀνθραξ ἐμβολιάζει τὰς μὴ προσβληθείσας εἰσέτι ἀγελάδας, αἱ ὁποῖαι σώζονται, ἐν ᾧ πρότερον ἀλλοχοῦ, ὅπου δὲν ἐφημέροσθη τὸ σύστημά του, ὁλόκληροι ἀγέλαι βῶν καταστράφησαν.

Αἱ μισματικαὶ ἀσθενεῖαι ἐξαρθῶνται ὅτε μὲν ἀπὸ τὸν χρόνον, ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ τὸν τόπον, ἐνθα ἐμφανίζονται.

Δι' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ χρόνου ἐξαρθῶμεναι ἀσθενεῖαι λέγονται ἐπιδημικαί. Ἀκούομεν αἰφνης νὰ λέγουν «τώρα ἐπικρατεῖ ἐπιδημία τῆς χολέρας, τώρα ἐπικρατεῖ ἡ σκαρλατίναν, ὁ τύφος κτλ.» Τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ περὶ τῆς διφθερίτιδος, τῆς κοηκυτίτιδος κτλ.

Πολλάκις ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη οὐδ' ἀπαξ ἀναφαίνεται ἡ σκαρλατίναν καὶ αἰφνης διὰ μίαν χιλιάδας προσβάλλονται ὑπ' αὐτῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Ὁ χρόνος οὗτος εἶνε ὁ καιρὸς τῆς ἐπιδημίας, αὐτὸς λέγεται ἐπιδημία.

Ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα οὐδεὶς ὑπάρχει ἀληθῶς χολεριῶν καὶ οὐδεὶς εὐρίσκει τὸν ἀληθῆ μύκητα τῆς χολέρας. Αἰφνης ἐκρήγνυται ἐπιδημία· χιλιάδες ἀνθρώπων ἀσθενοῦν καὶ πανταχοῦ εὐρίσκειται τὸ μικροβίον τῆς χολέρας, ἐν τῷ αἵρει, ἐν τῇ γῆ, ἐν τῷ διακυγεστάτῳ ὕδατι. Ἡ ἐπιδημία ἐπιτείνεται καὶ μεταπίπτει εἰς ὕψισιν, κάμνει ἀναπαύλας, ὡσεὶ ὄπλων ἀνακωχῆν, ἔπειτα πάλιν ἀναφαίνεται καὶ τέλος ἐξαφανίζεται. Κατ' ἀρχὰς προσβάλλονται καθ' ἑκάστην 10-20, ἀργότερον πολλαὶ ἑκατοστῆς καὶ μετὰ πάροδον ἱκανοῦ χρόνου ὀλίγοι τινὲς μόνον ἀνθρώποι σποραδικῶς. Ὑπάρχουν ἄλλαι μισματικαὶ ἀσθενεῖαι ἐξαρθῶμεναι μᾶλλον ἐκ τοῦ τόπου. Αὐτὰς λέγομεν ἐνδημικὰς, παραδείγματα δ' αὐτῶν ἔχομεν τὸν διακλείποντα καὶ τὸν κίτρινον πυρετὸν ἐν Ἀμερικῇ. Ὁ διακλείπων πυρετὸς ἀναφαίνεται παρ' ἡμῖν ἐν τόποις ὑγροῖς, ὅπου ὑπάρχουν ἔλη, ἀναδίδοντα ἀτμούς καὶ ἀναθυμιάσεις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν.

Ὁ μὴ ἐπισκεφθεὶς ποτε τοὺς ἐλώδεις τούτους τόπους οὐδέποτε διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ προσβληθῆ ὑπὸ διακλείποντος πυρετοῦ, ἐπειδὴ καὶ οὗτος παράγεται ὑπὸ μυκήτων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τῶν ἀναθυμιάσεων ἀνερχόμενοι εἰς τὸν ἀέρα εἰσπνέονται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰσχωροῦν εἰς τὸ αἷμά του.

Καὶ ἐν τούτοις δὲν ἀρκοῦν μόνον οἱ μύκητες αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς νὰ παραγάγουν τὴν ἀσθενίαν. Διὰ τὸν τύφον καὶ τὴν χολέραν π. χ. ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Πεττεγκόφερ, ὅτι ἀναφαίνονται ἐπιδημικῶς μόνον ὅταν ὀπισθοχωρήσῃ τὸ ὑπόγειον ὕδωρ καὶ ὅταν ἀναδίδῃ ἀτμούς τὸ ἔδαφος, ἐν ᾧ ὅπου τὸ ἔδαφος εἶνε πάντοτε ὑγρὸν ἢ ὁ τύπος εἶνε πετρώδης καὶ τὸ ἔδαφος μένει πάντοτε ξηρὸν, ἐκεῖ οὐδεμία ὑπάρχει ἐπιδημία. Ἐπὶ τῶν πλοίων δὲν ἐκρήγνυται ἡ χολέρα διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον, πάντοτε δὲ, ὡς αἰεὶ εὐρέθη ἐπ' αὐτῶν χολεριῶν τις, ἀπεδείχθη ὅτι οὗτος ἦτο προσβεβλημένος ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, πρὶν ἢ ἐπιβῆσθαι τοῦ πλοίου.

Πολλάκις ἐνόμισαν ὅτι ἠδύναντο ν' ἀνατρέψουν τὸν ἰσχυρισμόν τοῦ Πεττεγκόφερ, μάλιστα δι' ὅτε ἀνεκάλυψαν ὅτι ἐν τινὶ πόλει, ἐπὶ βράχων ἐκτισμένη, ὑπῆρχον πολλαὶ οἰκίαι μετὰ χολεριῶντων.

Κατόπιν ὁμοῦ ἀκριβοτέρων ἐρευνῶν εὐρέθη, ὅτι ὁ ἐπ' οὐ ἦν ἡ πόλις ἐκτισμένη βράχος, ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ἐκείντο καὶ οἱ χολεριῶντες, εἶχε βρωγμὴν πλήρη πορώδους χώματος.

Ἡ ὀπισθοχώρησις τοῦ ὑπογείου ὕδατος καὶ αἱ δαψιλῆς ἀναθυμιάσεις τοῦ ἔδαφους εἶνε, κατὰ τὸν Πεττεγκόφερ, σπουδαῖος παράγων τῆς χολέρας. Ὁ ἀὴρ τοῦ ἔδαφους διέρχεται διαρκῶς μίαν ἐκάστην οἰκίαν καὶ ἐκφεύγει διὰ τῆς στέγης. Ἐὰν τὸ βροῦμα τοῦτο τοῦ ἀέρος φέρεται

ήσυχως, ἡμεῖς οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον τὸ αἰσθανόμεθα.

Ἐπὶ ἐδάφους πορώδους ἐπιτείνονται αἱ ἐπιδημιαί, ὀπισθοχωροῦν δ' ἐπὶ τῆς πληρώδους, τῆς μηδέποτε ξηρανομένης καὶ ἐπὶ τῆς πετρώδους, τῆς πάντοτε ξηρᾶς, γῆς.

Ὅσα ἑυπαρότερον τὸ ἐδάφος, ἄλλο τόσον εὐκολώτερα προσβάλλονται οἱ κάτοικοι μιᾶς οἰκίας ὑπὸ μασματικῶν ἀσθενειῶν. Οἱ πορώδεις τοῖχοι τῶν οἰκιῶν ἀπορροφῶσι διψαλέως τὴν δολοφόρον τοῦ ἐδάφους ὑγρασίαν.

Δι' αὐτὸ ἐπιφοβώτατοι καὶ κινδυνωδέστατοι εἶνε οἱ πορώδεις τοῖχοι τῶν ἀποπέτων. Αὐτοὶ πάντοτε γίνονται πρόξενοι μεγάλης βλάβης καὶ συντελοῦν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν ἐπιδημιῶν.

Διαρκούσης τῆς χολέρας, ἡ μύκης τῆς νόσου ταύτης εἶνε πανταχοῦ παρών, ἐν τε τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, οὕτως ὥστε ἀπορίας ἄξιον καταντᾶ πῶς ἐκ τῶν 200 000 κατοίκων μιᾶς τινος πόλεως τὸ πολὺ ἴσως μόνον 20,000 ἀσθενοῦν, πῶς μένουσιν ὑγιεῖς οἱ λοιποὶ 180,000, καίτοι πάντες ἐμολύνθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μύκητος, καίτοι πάντες κατοικοῦσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν νοῦν τῶν ἱατρῶν.

Ἄλλὰ τέλος ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ τὸ λύσῃ. Εὐρέθη δηλαδὴ, ὅτι ἡ χολερικὸς μύκης φέρει τὴν ἀσθένειαν μόνον ἀφ' οὗ φθᾶσθαι εἰς τὰ ἔντερα.

Ὅταν ὁμοῦς ὁ ὄργανισμὸς εἶνε ἐντελῶς ὑγιής, δὲν δύναται ὁ μύκης οὗτος νὰ φθᾶσθαι εἰς τὰ ἔντερα, διότι ὁ ὑγιής στόμαχος τὸν χωνεύει διὰ τοῦ ὄξεος γαστρικοῦ χυμοῦ του. Ἐπεχειρήσαν διαφόρα πειράματα καὶ τὸν χολερικὸν μύκητα εἰσῆγαγον εἰς τὸν στόμαχον διαφόρων ὑγιῶν ζώων. Ταῦτα ὁμοῦς ἔμειναν, ὡς καὶ τὸ πρότερον, ὑγιῆ. Ὁ γαστρικὸς τῶν χυμῶν ἐχώνευσε τὸν χολερικὸν μύκητα καὶ τὸν κατέστησεν οὐδέτερον.

Ὅταν ὁμοῦς εἰς τὰ ἴδια ὑγιῆ ζῶα εἰσῆγαγον διὰ σύριγγος τὸν χολερικὸν μύκητα ἀμέσως εἰς τὰ ἔντερα, χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ διέλθῃ πρότερον διὰ τοῦ στομάχου, τὰ ζῶα ταῦτα ἠσθένησαν βρῆως καὶ ὑπέκυψαν εἰς τὸν ἀπαισιον ἐχθρὸν.

Τώρα λοιπὸν ἐννοοῦμεν διὰ τί ἐκ τῶν 200,000 ἀνθρώπων, τῶν κατοικούντων ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πόλει, ἀσθενοῦν μόνον 2-3 τοῖς ἑκατόν. Οἱ λοιποὶ ἔχουν ὑγιέστερον τὸν στόμαχον καὶ δύναται νὰ χωνεύσῃ τὸν μύκητα καὶ οὕτω δὲν γίνονται θύματα τῆς ἀσθενείας. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ ταύτης προσβληθέντων ἀποθνήσκουν τὸ πολὺ μόνον οἱ ἡμίσεις. Οἱ λοιποὶ σώζονται δὲ μὲν διὰ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι δὲ διὰ τῶν

εὐνοικῶν μεταμορφώσεων τοῦ χολερικοῦ δηλητηρίου.

Ἐάν λοιπὸν ἡ πατρίς σας προσβληθῇ ὑπὸ τῆς χολέρας, πρῶτον πρέπει νὰ φροντίσητε, ὅπως μένητε πάντοτε ὑγιεῖς καὶ χωνεύητε πάντοτε καλῶς. Θὰ διαβρῦθησθε πρεπόντως τὸν βίον σας, διότι τὸ σπουδαιότερον εἶνε ὁ στόμαχος σας νὰ χωνεύῃ τὸν χολερικὸν μύκητα καὶ νὰ μὴ τὸν ἀρίνη νὰ φθᾶσθαι μέχρι τῶν ἐντέρων, ὅπου ἐπιφέρει φοβερὰς ἐρημώσεις. Πᾶς ἄνθρωπος, δικτρίβων ἐν πόλει ὅπου ἐνδημεῖ ἡ χολέρα, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ τρώγῃ καὶ νὰ μὴ πίνῃ ἐκαστοτὴ τὸ μικρόβιον τῆς χολέρας, διότι τοῦτο εἶνε πανταχοῦ διαδεδομένον, εὐρίσκεται δὲ κατὰ μυριάδας καὶ ἐν τῷ ποσίμῳ ὕδατι.

Δεύτερον θὰ φροντίσητε νὰ ἦσθε πάντοτε καθάριος. Ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, οἱ μύκητες πολλαπλασιάζονται προθυμότερον ὅπου τὸ ἐδάφος ἀκάθαρτον, οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν ἑυπαροὶ καὶ ὁ ἀήρ μεμολυσμένος. Αἱ χολερικαὶ ἐκκενώσεις δέον ν' ἀπολυμαίνωνται, τὰ δὲ ἀσπρόρουχα εἶνε ἀνάγκη νὰ πλύνωνται, εἰ δυνατόν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Τὰ κάλλιστα τῶν σημερινῶν ἀπολυμαντικῶν μέσων, δι' ὧν δέον ν' ἀποκαθαίρωνται ὄχι μόνον αἱ ἐκκενώσεις, οἱ ἀπόπατοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀσπρόρουχα, εἶνε καὶ μένουσιν τὸ φανικὸν ὄξύ καὶ ἡ χλωροῦχος τίτανος.

Ἐάν ὁμοῦς μεθ' ὅλα ταῦτα προσβληθῆτε ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἀσθενείας, πρέπει νὰ γνωρίζητε ὅτι ὁ ἱατρός θὰ εὐχαριστηθῇ ὅταν μάθῃ ὅτι μέχρι τῆς ἀφίξεώς του ἔχετε πῆρ ἀνθρακῶχόν τι ποτὸν ἢ λεμονάδαν δυνατὴν. Προκειμένου περὶ χολέρας, τὸ ὑγειονομικὸν συμβούλιον μιᾶς τινος πόλεως ἔχει τὰ σοβαρώτατα τῶν καθηκόντων, διότι ἡ πείρα ἀπέδειξε τρανῶς, ὅτι ὅπου τὸ πρότερον ἐπεκράτει καὶ ἐλυμαίνετο τὴν ἀνθρωπότητα ἡ χολέρα, ἐκεῖ ἐβράδυνε ν' ἀναφανῆ ἢ ἀναφανομένη ἐκ νέου, δὲν ἐπέφερε μεγάλας καταστροφάς, ἀφ' οὗ ὁμοῦς ἐλήθη πρῶτον φροντίς πᾶσαι αἱ ἀκαθαρσίαι νὰ διοχετεύωνται ἔξω τῶν πόλεων καὶ ἀφ' οὗ ἐπροικίσθησαν αὐταὶ δι' ἀφθόνοσιν ποσίμου ὕδατος.

Περὶ ἄλλων εἶνε ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πολλοῦ ἐφήρμοζον εἰς τὸν πρακτικὸν βίον μέσα, ὧν τὸν λόγον ἡ ἐπιστήμη μόλις ἐπ' ἐσχάτων κατώρθωσε νὰ ἐξηγήσῃ. Τί ἔκαμον οἱ ἄνθρωποι πρὸ 100 ἐτῶν καὶ πλέον, ὅσκις ἤθελον νὰ διατηρήσωσι καὶ νὰ φυλάξωσιν ἀπὸ τῆς φθορᾶς ὀπίωρας, κρέατα, ἰχθύας κτλ;

Ἡ τὰ ἐκλείον στεγανῶς, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχεται ὁ ἀήρ ἐν ταῖς θήκαις των, ἢ τὰ ἐξηραίνον, ἢ ἐκάπνιζον τοὺς ἰχθύας καὶ τὰ κρέατα. Τώρα μόλις ἐμάθομεν διὰ τί αἱ μέθοδοι αὗται εἶνε τόσο καλαί.

Τὸ στεγανὸν κλείσιμον ἐμποδίζει τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ τὴν σήψιν, διότι, ὅταν ἦνε καλῶς

κλεισμένον, δὲν συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ κοινοῦ, ὁ ὁποῖος περιέχει βακτηριδία καὶ προκαλεῖ τὴν σήψιν. Οἱ ξηροὶ ἰχθύες καὶ αἱ ὀπίωρα δὲν σήπονται, διότι τὰ βακτηριδία ἄνευ ὕδατος δὲν φέρουν ζύμωσιν, δὲν φέρουν σήψιν. Τὸ κάπνισμα τοῦ κρέατος καὶ τῶν ἰχθύων εἶνε ἀντισηπτικόν, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ὁ καπνὸς ἐμπεριέχει ἐνώσεις φανικοῦ ὄξεος, αἱ ὁποῖαι ἐξουδετεροῦν τὰ βακτηριδία.

Ὅτι κατορθοῖ διὰ τῶν μέσων τούτων ἡ οἰκοδόμησις εἰς τοὺς ἰχθύας, τὸ κρέας, τὰς ὀπίωρας κτλ. τὸ αὐτὸ κάμνομεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἱατροὶ εἰς τὰς πληγὰς. Κλείομεν αὐτάς πολλακίς διὰ πυκνῶν στρωμάτων βάμβακος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐμποδίσωμεν τὰ βακτηριδία νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ κρέας τῆς πληγῆς καὶ εἰς τὸ αἷμα καὶ νὰ παραγάγωσιν ἐκεῖ δηλητηριώδεις οὐσίας. Ἡ θέτομεν ἐπ' αὐτῶν διαλύσεις φανικοῦ ὄξεος, ὅπως παρακαλύσωμεν τὴν κακὴν ἐνέργειαν τῶν βακτηριδίων, ὅτε τὸ φανικὸν ὄξύ ἐπιενεργεῖ ἐπὶ τῆς πληγῆς ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ τὸ φανικὸν ὄξύ τῆς ἐστίας ἐπὶ τοῦ κρέατος.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ.

ΤΟ ΧΑΛΚΟΥΝ ΑΓΑΛΜΑΤΙΟΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

— Ἐ! τᾶμαθε; Ὁ Ζερικῶ νυμφεύεται. Καὶ χρεωστῆ τὸν γάμον του εἰς τὸ μικρὸν χαλκινὸν ἀγαλμα, τὸ ὅποιον...

Ἄλλὰ πρέπει νὰ σοῦ διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν.

Πρὸ δεκαετίας ὁ Ζερικῶ ἦτο ἐπιθεωρητὴς δευτέρου τάξεως εἰς κάποιαν ἀσφαλιστικὴν ἐταιρίαν. Εἶχε κάπου 450 φραγκῶν μισθὸν κατὰ μῆνα. Ἦτο τότε τριακοντα ἑτῶν περίπου. Ἐν πρῶτῷ, ἦτο Φεβρουάριος μῆν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ γραφεῖόν του διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ προγευματίσῃ. Σημείωσε ὅτι τὸ γραφεῖόν του ἀπέτρεπε πολὺ ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ἐπρογευματίζε. Εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἐμπρὸς του ἐβάδιζε εἰς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐφόρει ἀνοικτὸν πανταλόνι καὶ σουρτοῦκο κοντόν.

— Διάβολε! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ζερικῶ, καὶ ἐτυλίχθη ζεστότερα εἰς τὸ βαρὺ ἐπανωφώριόν του. Αὐτὸν τὸν κύριον δὲν τὸν πιάνει φαίνεται τὸ κρύο!

Ἄλλὰ σκεπτόμενος ὅτι σπανίως περιπατεῖ κανεὶς, χωρὶς ἐπανωφώριον, μὲ θερμοκρασίαν τεσσάρων βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν, ἐπίστευσε τὸ βῆμα καὶ ἐν παρόδῳ ἐκύτταξε τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐβάδιζε πρὸ αὐτοῦ.

Ὁμοῖοι ὠμίλοι εὐγλώττως ὁ κοντὸς ἐκεῖνος ἐπενδύτης ὅταν τὸν παρετήρει τις ἐκ τοῦ πλησίον! Καλοκομμένος, ἀλλὰ κατὰτριπτος ἐπιπτε πλατὺς ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ σώματος τοῦ φέροντος αὐτόν. Ἡ λοιπὴ ἐνδυμασία ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὸν ἐπενδύτην. Ὁ λαίμοδέτης, ὁ πῖλος, τὰ ὑποδήματα μόλις ἐκρατοῦντο. Τὸ πρόσωπον ὠμοιάζε... πρὸς τὰ ἐνδύματα: συμπαθητικόν, νεαρὸν, μὲ ὠραία χαρακτηριστικά, ἀλλ' ἐξηγνημένον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀποκαμωμένους, οἱ ὁποῖοι σοῦ ὠμίλου, σοῦ ἐφώναζον: πείνα!

— Ὁ κακόμοιρος! ἐψιθύρισεν καθ' ἑαυτὸν ὁ Ζερικῶ.

Καὶ ὡς ἐξ ἐνστίκτου ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του. Ἄλλὰ πῶς νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην εἰς ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος δὲν ἐζήτησε; Ἐδίστασε καὶ παρῆλθε μετ' ἀορίστου τινος ἐλέγχου συνειδήσεως.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐπέστρεφεν εἰς τὸ γραφεῖόν του, κατόπιν καλοῦ γεύματος καὶ χωρὶς νὰ σκέπτεται πλέον τὸ συμβάν, ὅταν αἴφνης συνητήθη ἐκ νέου μὲ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον εἶχεν ἴδει πρὸ ὀλίγου. Ἦτο τῷ ὄντι ἀξιολύπητος. Ἐσύρετο καὶ ἐρίπτεν εἰς τὰ ὑέλωματα τῶν ἐδωδιμοπωλείων βλέμματα πλήρη σπαρακτικῆς ὀδύνης. Διὰ τῆς συνεσπασμένης χειρὸς ἐψαυε τὸν στόμαχόν του.

Ὁ Ζερικῶ ἐσταμάτησεν μὴ εἰσεύρων τί νὰ κάμῃ.

Εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ ὑπῆρχεν ἐν οἰνοπωλείῳ καὶ ἐν καπνοπωλείῳ, τὰ ὁποῖα συνείχοντο. Ἐντὸς τοῦ οἰνοπωλείου πολλοὶ ἔπρωγον. Εἰς τὴν θύραν, ἡ οἰνοπῶλις, ἠτοίμαζε σωρούς ὀστρείδων. Ὁ νέος τὴν ἐπλησίασεν.

— Πεινώ, κυρά!...

Δὲν ἔμπορουσε σχεδὸν νὰ ὀμιλήσῃ. Ἡ οἰνοπῶλις τὸν ἐκύτταξε, ἐνόησε.

— Στάσου μίαν στιγμὴ!

Καὶ εἰσέλθουσα ἐντὸς τοῦ καταστήματος ἔκοψεν ἐν τεμάχιον ἄρτου διὰ νὰ τοῦ τον φέρῃ.

Ὁ Ζερικῶ δὲν ἐκρατήθη. Εἰσῆλθε μὲ ὄρμην ἑμοῦ μὲ τὴν γυναῖκα.

— Κυρά, πρόσθεσε σὲ παρακαλῶ εἰς τὸ ψωμί κάμποσο κρέας, ἀπ' αὐτὸ ἐδῶ το τυρὶ, καὶ ἕνα μπουκάλι κρασί... Κράτησέ τα ἀπ' αὐτό...

Ὁμοῖοι σιγά. Ἄλλ' ὁ νέος τὸν ἤκουσεν ἢ ἐμάντευσε τί εἶπε. Διότι τὴν στιγμὴν ὅπου ἐξήρχετο ὁ Ζερικῶ, τὸν ἐχαίρετισεν ἐλαφρῶς.

— Εὐχαριστῶ, κύριε. Ὁ Θεός...

Εὐχὴ βεβαίως... Ὑπάρχουν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ στιγμαί, καθ' ἃς ὅλοι πιστεύομεν εἰς τὸν Θεόν... Ἄλλὰ δὲν ἔμπορεσε νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν φράσιν του. Ὁ Ζερικῶ τὸν ἀντεχαιρέτισε βήχων διὰ νὰ μὴ φανῇ ἡ ταραχὴ του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ παρακείμενον καπνοπωλείον διὰ νὰ ἀγοράσῃ

ἐκλεκτά σιγάρα, τῶν ὁποίων ἐσκέπτετο ὅτι εἶχε καταστῆ αξίος.

Παρῆλθον πέντε ἔτη καὶ ὁ Ζερικῶ ἐγένειεν ἐπιθεωρητὴς α' τάξεως. Ἄλλη μεταβολὴ δὲν ἐπῆλθεν εἰς τὸν βίον του. Ἐνα βράδυ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του, εὗρεν ἐν κιβώτιον μετ' ἐπιγραφῆν του: « Πρὸς τὸν κ. Ἀριστείδην Ζερικῶ, ὁδὸς Τουρίνου, ἀριθ. 48 » Προήρχετο ἐξ Ἰταλίας. Τὸ ἦνοιξε. Περιεῖχεν ἐν χαλκοῦν ἀγαλμάτιον. Νέος, φέρων μεσαιωνικὴν ἐνδυμασίαν ἦτο καλθακῶς ἐξηπλωμένος ἐπάνω εἰς ἐν καθισμα μετ' ἐν βιβλίον ἀνοικτὸν εἰς τὰς χεῖρας. Ἡ μορφή ἐξέφραζε μελαγχολίαν καὶ ἀπαγοήτευσιν ἀπεριγραπτῶν. Εἰς τὴν βάχιν τοῦ βιβλίου μία ἐπιγραφὴ ἐξεῖχεν ἀνάγλυπτος: « Ἱερουσαλήμ! »

Ἐντὸς τοῦ κιβωτίου, ὁμοῦ μετ' ὁ ἀγαλμάτιον, ὑπῆρχε μικρὰ πινακίς, ἣ ὁποία ἔφερε τὰς λέξεις: « Ἐνθὺμιον τῆς 13 Φεβρουαρίου 1879 ». Ὄνομα τίποτε. Οὐδὲ καμμίαν ἐπιγραφὴν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἀγαλματίου. Εἰς μάτην τὸ ἐστρεψε καὶ τὸ ἀνέστρεψε παντοιοτρόπως.

— Ποῖος μοῦ τὸ στέλλει ἐπὶ τέλους αὐτό; ἀνεφώνησεν ὁ Ζερικῶ, ἐν ἀπορίᾳ. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐγὼ δὲν γνωρίζω κανένα! Δέκα τρεῖς Φεβρουαρίου! ... Ἡ ἡμερομηνία αὐτὴ δὲν μοῦ ἐνθυμίζει τίποτε.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι εἰς αὐτὸν ἀπηυθύνετο τὸ κιβώτιον, τὸ ἀγαλμάτιον ἐτοποθετήθη ἐν πομπῇ ἐπὶ τῆς ἐστίας τῆς αἰθούσης, τῆς ὁποίας, ἐννοεῖται, ἦτο τὸ ὠραιότερον κόσμημα. Κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, τὸ ἀγαλμάτιον ἦτο ἀληθὲς ἀριστοτέχνημα.

Τέσσαρα ἔτη παρῆλθον ἀκόμη καὶ ὁ Ζερικῶ ἐγένειεν συνταγματάρχης... δηλαδὴ πρῶτος ταμίας, μετ' ἑξῆς χιλίων φράγκων κατὰ μῆνα.

Ἐνθυμῆσαι, τὸ παρελθὸν ἔτος πόσος λόγος ἐγένειεν διὰ τὴν ἐκθεσίαν τῶν ἔργων τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου Χουγιάρ;— Λαμπρὸς νέος, τὸν ὁποῖον ὅλοι ἠγαπῶμεν. Νέος μεγαλοφυΐας, ὁ ὁποῖος θὰ ἔκαμνεν ἀριστουργήματα, καὶ ὁ θάνατος δὲν τὸν ἀφῆρταζε ἕως προῶτως!... Ὁ Ζερικῶ, διερχόμενος τυχαίως ἐξώθεν τῆς ἐκθέσεως, ὡς φιλότεχνος εἰσῆλθε νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ. Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ καλλιτέχνου ἦσαν ἐκεῖ: ἀγάλματα, προπλάσματα, ὑποδείγματα, σχέδια, ἀκόμη καὶ ἔργα μαθητικά, ὁλόκληρον τὸ ἔργον τοῦ καλλιτέχνου συναχθὲν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὑπὸ χειρὸς εὐλαβοῦς. Μικρὸν γύνινον προπλάσμα, τὸ ὁποῖον εὗρίσκετο εἰς τὸ μέσον, εἶλκεν τὴν προσοχὴν τῶν εἰδημόνων, οἱ ὁποῖοι ἔλεγον: εἶνε ὁ Τάσος.

Ὁ Ζερικῶ ἐπροχώρησε, δὲν ἠδυνήθη δὲ νὰ συγκρατήσῃ κραυγὴν ἐκπλήξεως.

— Μπα! νὰ τὸ ἀγαλμάτιόν μου!

Οἱ θεαταὶ ἐστράφησαν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρετήρουν μετὰ προσοχῆς καὶ σεβασμοῦ συγχρόνως. Διότι κἀπὼθεν τοῦ ἀγαλματίου ἐκρέ-

ματο μικρὰ πλάξ φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «Κτῆμα τοῦ κ. Α. Ζερικῶ»

Ὁ Ζερικῶ ἐκοκκίνισε καὶ ἠθέλησε νὰ φύγῃ. Ἄλλὰ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν θύραν, νεαρὰ κυρία ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἣ ὁποία ἔφερε βαθὺ πένθος καὶ ἐφαίνετο πολὺ συγκεκινημένη, ἐτρεξε κατόπιν του καὶ τὸν ἐσταμάτησεν:

— Εἰσθε ὁ κύριος Ἀριστείδης Ζερικῶ;... Πόσον εἶμαι εὐτυχὴς διὰ τὴν σύμπτωσιν! Σὰς ἀναζητῶ πρὸ πολλοῦ! Ὁ ἀτυχὴς ὁ ἀδελφός μου μοῦ ὁμίλει συχνὰ περὶ ὑμῶν.

Ὁ Ζερικῶ τὴν παρετήρει ἐκπληκτός. Ἡ κυρία ἦτο ξανθὴ, ὠραία, εἰκοσὶν ἔξ ἔτων τὸ πολὺ.

— Συγγνώμη, κυρία, εἶπε, μετ' ἄλλοι ἐπιτρέψτε νὰ σὰς ἐρωτήσω τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ σας.

— Πῶς δὲν τὸ εἰσεύρετε; Ἡτο ὁ Ἰάκωβος Χουγιάρ, ὁ γλύπτης, τὸν ὁποῖον ἐσώσατε πρὸ ἐννέα ἐτῶν. Πόσον ἐπεθύμει νὰ σὰς ἐπανιδῆ κάποτε νὰ σὰς ἐκφράσῃ ὁ ἴδιος... Ἀδελφοῦλη μου!...

Ἡ κυρία ἀνελύθη εἰς δάκρυα καὶ ὁ Ζερικῶ, συγκεκινημένος καὶ αὐτός, ἐπαίρει νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

— Μὴ κλαίετε, κυρία, εἶπε μετὰ γλυκύτητος. Στηριχθῆτε σὰς παρακαλῶ εἰς τὸν βραχίονά μου. Ἐξω ἡμποροῦμεν νὰ ἡμιλήσωμεν καλύτερον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σας.

Ὁ Ζερικῶ ἔλαβεν ἀβρόως τὴν χεῖρα τῆς κυρίας καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς, ὅπου ἐν τῇ μονῳσί τῆς ἐκκλησίας τοῦ διηγήθη ὅλην τὴν ἱστορίαν.

Ἡ ἱστορία ἦτο ὀδυνηρὰ, μία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐκείνας ἀτυχίας, τὰς ἀδυσωπῆτους καταφορὰς τῆς εἰμαρμένης, αἱ ὁποῖαι ἐνακῆπτουν κατὰ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑπερηφάνων ἀνθρώπων, ὅπως αἱ θύελλαι ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὑψηλῶν ὄρεων. Δίκη περὶ κληρονομίας, καταστρεπτικὴ καὶ ἀτελείωτος, βαρεῖαι ὑποχρεώσεις, σπουδαὶ τὰς ὁποίας διέκοπεν ἡ αὐξάνουσα πενία καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ καθημερινοῦ βίου, εἶπειτα ἡ ἄλλειψις καὶ αὐτῆς τῆς βαναύσου ἐργασίας, ἡ ἐμφάνισις τῆς ἀσθενείας, καὶ κατόπιν ἡ πενία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ φρίκῃ. Τὰ ἐπιπλά τῆς οἰκίας πωλούμενα ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ ἀπελπίσις ἡ πείνα!...

— Ἐννοεῖτε, κύριε, τί σημεῖον εἶναι; Ἐγχομεν δύο ἡμέρας νὰ φάγωμεν. Ὁ ἀδελφός μου ἐξῆλθε διὰ νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα καὶ ἐπεριπάτει, ἐπεριπάτει... Τὰ λοιπὰ τὰ γνωρίζετε. Ὅταν ἀπεφάσισεν νὰ ζητήσῃ ψωμί ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην γυναικίαν, δὲν ἡμποροῦσε νὰ κρατηθῆ. Τότε παρουσιάσθητε σεις. Ὁ Θεὸς σὰς ἐφώτισε, κύριε. Ἐκεῖνο τὸ κρέας, ὁ οἶνος ἦτο σωτηρία, ἡ ζωὴ μέχρι τῆς ἐπιούσης καὶ τὴν ἐπιούσαν ὁ Ἰάκωβος εὗρεν ἐργασίαν. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἐκερδήσαμεν καὶ τὴν δίκην μας. Ὁ Ἰάκωβος εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν σχολὴν καὶ ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον. Τὸν «Τάσ-

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΔΙΣΤΙΧΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

* ΕΞ ἀνεκδότου συλλογῆς.

Αὐτὸ τὸ ἄχ' ἂν ἐβγαίνεν ἀπ' τῆς καρδίας τὰ φύλλα,
Θεὸ νὰ καιγόνταν ὁ ντουναῖς χωρὶς φωτιά καὶ ξύλα

*
Ἄν ἤξερα τὸ τέλος μου, τὸ πῶς θὰ κατανήσω,
Δὲν θάνοιγα τὸ στόμα μου ἀνθρώπου νὰ μιλῆσω.

*
Ἄγγελοστορισμένη μου ποῖς σοῦδωσα τὴ γὰρ;
Νὰ σαῖτεύης τῆς καρδίας δίχως νάχης δοξάρι;

*
Ἄς τραγουδήσω κι' ἄς χαρῶ ὡς τε ποῦ νὰ γεράσω,
Κ' ἡ νιότη δὲν πουλιέται πλεῖο νὰ τὴν ξαναγοράσω.

*
Γιὰ δὲς πῶς ἐκατήνευσα, ὡσάν τῆς γῆς τὸ χῶμα,
Ποῦ τὸ πατεῖς καὶ δὲν μιλεῖ γιατί δὲν ἔχει στόμα.

*
Γενοῦ, πουλί μου, λειμονιὰ κ' ἐγὼ νὰ γείνω χιόνι,
Νὰ λυῶναι νὰ δροσίζωνται οἱ τρυφεροὶ σου κλώνοι.

*
Δυὸ ἀδερφοῦλαις εἰσαστε ποῦ νὰ σὰς πιάσῃ ζάλη,
Πρῶτα νὰ πιάσῃ τὴ μικρὴ κ' ὕστερα τὴ μεγάλη.

*
Δὲν εἶνε κρίμα τὸ δεντρί ἀγέρας νὰ τὸ δέρνῃ
Καὶ βουρκαμένο τὸ νερὸ 'ς τὴ ρίζα του νὰ σέρνῃ;

*
Δὲν ἡμπορῶ τὰ πάθη μου τῆς πέτρας νὰ τὰ λέω,
Κ' ἡ πέτρα νὰ μὴ μοῦ μιλῆ, νὰ κάθωμαι νὰ κλαίω.

*
Ἐδῶ 'ς αὐτὴ τὴ γειτονιά χάρος νὰ κατοικήσῃ,
Νὰ πάρῃ ὅλαις τῆς ἀσχημαίς, τῆς ὄμορφαις ν' ἀφίσῃ.

*
Ἐσ' εἶσαι μάτια μου γιατρός κ' ἐγὼ εἶμ' ὁ λαθωμένος,
Ἐλα νὰ σμιζόμε τὰ δυὸ νὰ γιατρευτῶ ὁ καυμένος.

*
Ἐν ἄστρ' εἶνε 'ς τὸν οὐρανὸν, γυρίζει σάν τάλωνι,
Ὅποιος μικρὸς παντρεύεται τὰ νιάτα του σκλαβώνει.

*
Ἐγὼ, πουλί μου, εἰς ἀγαπῶ, μὰ δὲ σου δίνω θάρρος,
Γιατ' εἶν' ἡ γειτονιά κακὴ, ποῦ νὰ τὴν πάρῃ ὁ Χάρος.

*
Ἡ πίκραις κόβουν γόνατα κ' οἱ λογισμοὶ γερνοῦνε,
Κ' ἐγὼ ποῦ τᾶχω καὶ τὰ δυὸ πῶς δὲ με καταλυοῦνε!

*
Ἡ πίκραις καὶ τὰ βόσανα γιὰ μένανε γινθῆκαν,
Βρῆκαν τὰ στήθη μ' ἀνοικτὰ καὶ 'ς τὴν καρδίαν μου
[μῆχαν.

*
Ἡ μάνα σου κ' ἡ μάνα μου 'ς τάλωνια κουβεντιάζαν,
Θεὸ μου, νὰ λέγανε γιὰ μᾶς, νὰ μᾶς ἀρραβωνιάζαν!

*
Ἡ θάλασσα τρῶει βουνὰ καὶ τὰ βουνὰ λιοντάρια,
Κ' ἡ ὄμορφαις ἡ κοπελλιαῖς τρῶνε τὰ παλικάρια.

*
Κλαίω καὶ μετὰ τὰ δάκρυα τῆς γῆς τὸ χῶμα βρέχω
Καὶ δὲν εὐρέθη χριστιανὸς νὰ μ' ἐρωτήσῃ τί ἔχω.

σον» τοῦ σὰς ἔστειλεν ἐκ Ρώμης. Ἐμαθε τὸ ὄνομά σας ἀπὸ τὴν καπνοπώλιδα καὶ ἔλεγε πάντοτε: «Θὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὴν σωτηρὰ μας, ὅταν θὰ ἡμπορῆ νὰ ὑπερηφανεύεται δι' ὅτι ἔκαμε ὑπὲρ ἐμοῦ...» Δὲν ἦλθε νὰ σὰς ἰδῆ, δὲν ἐπανεῖδε τοὺς Παρισίους. Ἡ ὑγεία του εἶχε κλονισθῆ ἐξ ὅσων εἶχεν ὑποστῆ. Εἰς τὴν Ρώμην ἠσθένησε. Οἱ ἰατροὶ μᾶς ἔλεγον ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὰ μεσημβρινὰ κλιματὰ. Ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲν ἠθέλει κατ' οὐδέναι λόγον νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν ξένην καὶ μετέβημεν εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ, κύριε, ἐκεῖ τὸν ἔχασα πρὸ ἐνὸς ἔτους. Ἐξέπνευσε μετ' ὁ ὄνομά σας εἰς τὸ στόμα. Κατόπιν ἀνεζήτησα παντοῦ τὴν διευθυναίαν σας, ἀλλὰ δὲν ἡμπόρεσα νὰ τὴν εὕρω.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ γλύπτου ἐξηκολούθει κλαίουσα. Ὁ Ζερικῶ ἔλαβε τὴν χεῖρά της τρυφερῶς καὶ τῇ ἀπέτεινε λόγους γλυκοῦς. Ἐζήτησε τὴν ἀδειαν νὰ τὴν συνοδεύσῃ ἐφ' ἀμάρτης μέχρι τῆς οἰκίας της... Τὴν ἐπομένην ἐπέστρεψε νὰ ζητήσῃ εἰδήσεις της. Ἐπανῆλθε τὴν ἐπομένην καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

Τὸν συνήτησα τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα. Λάμπει ἀπὸ ὑγείαν. Τὸν ἐκλαμβάνετε ὡς εἰκοσαετῆ νέον ἀναθαλλεῖ. Μόνον κάτι τι τὸν δυσηρέσκει πρὸ τινος.

— Τί δυστυχία, εἶπεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν μνηστὴν του, τί δυστυχία ὅτι ὁ Ἰάκωβος δὲν ἔχει τὸ ὄνομά του εἰς τὸν «Τάσσον» μου. Δὲν ἡμπορῶ νὰ παρηγορηθῶ.

Ἡ μνηστὴ ἀνεπήδησε.
— Δὲν ἔχει τὸ ὄνομά του! Δὲν παρετήρησες τὸ βιβλίον ἐκεῖ ὅπου ἀνοίγει ἡ σελίς;

— Ὅχι δὲ! ἀνέκραξεν ὁ Ζερικῶ καὶ ἐτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ βεβαιωθῆ.

Πράγματι δὲ ἐπὶ τῆς χαλκίνης πλακῆς ἦτο χαραγμένη, διὰ χειρὸς τοῦ καλλιτέχνου, ἡ ἐπομένη ἀφιέρωσις:

« Τῷ κ. Ἀριστείδῃ Ζερικῶ — Ὁ ὑφείλων αὐτῶ τὴν ζωὴν γλύπτῃς: Ἰάκωβος Χουγιάρ »
(Paul Gall). K

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

*
Ἡ γυνὴ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ εἶνε πολὺ ὀλιγαρκεστέρα τοῦ ἀνδρός.

*
Ὁ κόσμος ἐμπνέει τὴν κοσμιότητα καὶ τὴν ἀγαθότητα ὁ Θεός.

*
Ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ συζεύγνυνται πάντοτε ἡ ἀνάμνησις πρὸς τὴν ἐλπίδα.

*
Ἐν τῇ νεότητι εἶνε γλυκὺ τὸ προσδοκᾶν καὶ ἐν τῷ γῆρατι γλυκὺ τὸ ἐνθυμῆσθαι.

Κλαίω κρυφά, γιατί κανείς δε θέλω να το μάθη
Πώς βρίσκομαι 'σε βιάσιμα και 'σε μεγάλα πάθη.

Και τ'αστεράκια τούρανου κ' 'έκεινα τ'α φοβοῦμαι,
Νά μή μας μαρτυρήσουνε τήν ώρα που 'μιλούμε.

Αησιμονημένη σ' είχα 'γώ τώρα που σ' είδα πάλι
Μουβάλες πάνω 'ς τήν καρδιά και ζάλη 'ς τ' κεφάλι.

Λυπήσου, Παναγία μου, τ'ά δάκρυα που χύνω,
Γιατ' είνε περισσότερα κι' απ' τ' νερό που πίνω.

Νά κάνω άχ, κάνει σεισμός, και βάχ, χαλά ή πλάσι,
Ν' αναστενάξω, και γόνται τ'ά όρη και τ'ά δάση.

Σύπνα, του μόσχου ή αδερφή, του μπαμπακιου ή ά-
Σύπνα, που δεν έχόρτασε του ύπνου τή γλυκάδα.

Σένα σου πρέπει, κόρη μου, βασίλισσα να γίνης,
Νά κάθεται 'ς ένα θρόνι, τ'ης όμορφαις να κρίνης.

"Οποίος μου φίλος μ' αγαπά να μην έρθη κοντά μου,
Γιατί θε να τον κάψουνε τ'αναστενάγματά μου.

"Εκείνου που δε μ' αγαπά δός του, Θεέ μου, δός του
Δυό μαχαιριές μέσ' 'ς τήν καρδιά για να γενώ για-
[τρός του.

Πρόβαλε, διαβολόπιστη, να ιδής και να σε ιδούνε
Τά μάτια που σ' όρέγονται και που σε λαχταροῦνε.

Πείσματα και πεισματικά να ξεσυνερισθοῦμε;
Κ' ύστερα θα γυρεύουμε γιατρό να γιατρευθοῦμε.

"Σ τ'ά μάτια σου λιγοθυμῶ, 'ς τ'ά χείλη σου πεθαίνω,
Μέσ' 'ς τήν καρδιά σου κρίνομαι κι' ό,τι μου 'πής θα
[γένω.

Τι έχουνε τ'ά ματάκια σου κι' όταν με ιδούνε κλαίνε;
"Αν έχουνε παράπονο γιατί δε μου το λένε;

Τρείς πηχες ρίδι θα γενώ τή μέση σου να ζώσω,
Κι' αν αγαπήσης άλλονε, θε να τον φαρμακώσω.

Τά μαύρα μάτια τ'ά γλυκά, τ'ά φρούδια τ'ά μεγάλα
Μ' εκάνανε κι' αρνήστηκα τ'ης μάνας μου τ'ό γάλα.

Τι μ' ώφειλε να σ' αγαπῶ χωρίς καμμιαν έλπίδα;
Τή γνώμη σου κατάλαβα, τήν τύχη μου τήν είδα.

Τόν πόνο πῶχης 'ς τήν καρδιά φίλου μην τον θαρρέψης;
Φίλος του φίλου θα τ'ό πη και σύ θα κιντυνέψης.

"Ως και τ'ά παραθύρια σου άμάχη μου βαστοῦνε,
"Όταν γυρίζω να τ'ά ιδῶ μονάχα τους σφαλοῦνε.

"Αδύατό είνε μι'α καρδιά σαν λαβωθῆ να γιάνη
Μοιάζει δεντρί που μαρωθῆ και πλειά καρπό δεν κάνει.

"Ασπρη, στρογγυλοπρόσωπη, νεραντζομαγουλάτη,
Τήν πέτρα σκίζεις, κάνεις δυό με τ'ό δεξί σου μάτι.

"Εγώ 'λεγα, βρουσούλά μου, πῶς τρέχεις για τ'έμένα,
Μά σύ έτρεχες και ποτίζες όλα τ'α διαψασμένα.

"Επλήγωσε τ'ό στῆθος μου, δεν θέλει πλειά να γιάνη,
"Ας αποθάνουν οι γιατροί, κι' ας μή βρεθῆ βοτάνι!

"Εμένα πρέπει να φορῶ 'πουκάμισο απ' άγκάθι
Και σιδερένια τραχηλιά για να βαστώ τ'ά πάθη.

"Όταν αναστενάξω 'γώ, τ'ό κρίμα μου σε πιάνει,
Κι' αν ἦσαι 'ς τ'ό παράδεισο, 'ς τήν κόλασι σε βάνει.

"Η αγάπη σου είνε ψεύτικη σαν τ'απειλιῶ τ'ό χιόνι,
"Όπου τ'ό ρίχνει από βραδῆς και τήν αύγή τ'ό λιώνει.

Τ'ό δέντρο, που καμάρωνα καθημερινή και σκόλη,
"Απλωσε τ'ά κλωνάρια του 'ς ξένο περιθῶλι.

"Όλα σου τ'άδωσ' ό Θεός, όλα με τ'ό κοντύλι:
Μάτια γλαρά, φρούδια σμιχτά, και μερζανένια χείλη.

"Όλοι οι γιατροί συνάχθηκαν για τ'ό δικό μου πόνο,
Μέ είδανε, με ξενάειδανε, κ' είπαν πῶς δεν γλυτώνω.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Κατά τήν υποβληθεῖσαν εἰς τήν Ἑλληνικήν Βου-
λήν κατάστασιν ἐπὶ πληθυσμῷ 2,004,492 τοῦ Κρά-
τους ὑπάρχουσιν ἐν ὅλῳ δημοτικῇ σχολεία 2,278 ἐν
οἷς φοιτῶσιν μαθηταὶ ἄρρενες μὲν 78,815, θήλειαι
18,986. Ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις διδάσκουσι, δημοδιδά-
σκαλοι α', β', καὶ γ' τάξεως 1,641, λαμβάνοντες ἐτή-
σιον μισθόν δρ. 1,911,640, γραμματοδιδάσκαλοι δὲ εἰς
συνεστημένα καὶ μὴ σχολεία 863, ὧν ἡ ἐτήσια ἀντι-
μισθία ἀνέρχεται εἰς δρ. 353,040. Δι' ἐνοικία ἀμφοτέ-
ρων τῶν διδασκῶν προϋπολογίσθησαν δρ. 657,080.
Πάντων τούτων ἡ ὀλικὴ ἐτήσια δαπάνη ἀνέρχεται εἰς
δραχμὰς 2,727,627, εἰς ὧν δραχμ. 2,102,480 εἰσφέρου-
σιν οἱ δήμοι, τὸ ὑπόλοιπον δὲ τὸ δημοσίον ἴσταται.

— Ἡ ὀλικὴ παραγωγή γαιανθράκων ἐν τῷ Ἠνω-
μένῳ Βασιλείῳ τῆς Μ. Βρετανίας ἀνήλθε κατὰ τὸ
ἔτος 1887 εἰς 162,119,000 τόννους ἐνῶ ἡ τοῦ 1886 δὲν
ὑπερέβη τοὺς 157,518,000 τόννους.

— Κατὰ τήν ἐσχάτως γενομένην ἀπογραφὴν τῶν ἐν
Παρισίοις ἐγκατεστημένων ἀλλοδαπῶν ἀνέρχονται οὗ-
τοι εἰς 170,262 εἰς ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Κατ' ἐθνι-
κότητος οἱ πλείστοι εἰσι: Βέλγοι 43,712, Γερμανοὶ 26,
109, Ἑλβετοὶ 25,144, Ἴταλοὶ 24,178, Ρῶσοι 8,485
Ἄγγλοι 7,688, Αὐστριακοὶ 5,755. Ἑλληνας ἐδηλώθη-
σαν 536.

— Κατὰ τὸν ἐνεστῶτα μῆνα συμπληροῦται ἑκατον-
ταετία ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ εφευρέτου τῆς στενο-
γραφίας Φραγκίσκου Ξαβηρίου Γαβελσβέργερ. Οἱ κατὰ
τὸ σύστημα αὐτοῦ μορφοθέντες στενογράφοι καὶ ἄλ-
λαχοὶ μὲν τῆς Εὐρώπης, μάλιστα δ' ἐν Γερμανίᾳ εἰσι
πολυπληθέστατοι. Ἐπερνετακόσιοι Γαβελσβέργεραιοι
στενογραφικοὶ σύλλογοι ὑπάρχουσιν ἐν Γερμανίᾳ, ἔχον-
τες ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ 15000 μέλη· πλὴν δὲ τούτων
εἰς πολλὰς μυριάδας ἀνέρχονται οἱ ἀκολουθοῦντες ἐν τῇ
στενογραφίᾳ τὸ σύστημα τοῦ Γάβελσβέργερ, εἰς τοὺς
ὁποίους συναριθμοῦται καὶ οἱ παρ' ἡμῶν ὀλιγοὶ στενο-
γράφοι.

— Τὸ σιδηροδρομικὸν συμβᾶν ἐξ οὗ ὡς ἐκ θαύματος
ἐσώθη ὁ Τζάρο: ἔδωκεν ἀσφραγὴν εἰς πλείστους ὑπὲρ
αὐτοῦ ἐκδηλώσεις ἐν Ρωσίᾳ. Τούτων ἡ μᾶλλον ἡχη-
ρὰ — κυριολεκτικῶς — εἶνε ὁ μέγας ἀργυρὸς κῶδων
ὅστις κατεσκευάσθη ἐν Καρκῶβ ὅπως ἀναμνηστικῶς
εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ἀγίας πόλεως τὴν καταστροφὴν
τῆς 17 Ὀκτωβρίου. Ὁ κῶδων οὗτος θά φέρῃ τὸ ὄνομα
Κῶδων τοῦ Τζάρου, θά εἶνε δ' ἐπ' αὐτοῦ γεγλυμμένα
τὰ ὀνόματα τοῦ αυτοκράτορος, τῆς αυτοκρατορίας καὶ
τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς αυτοκρατορικῆς οἰκογενείας ὅσα
ἴσαν ἐν τῷ ἐκτροχιασθέντι συρμῷ. Κατεσκευάσθη τῇ
μερίμῃ τοῦ κλήρου καὶ θά ἀναρτηθῆ μὲν ἐπὶ τοῦ κω-
δωνοστασίου τῆς μητροπόλεως, ἀλλὰ δὲν θά χρησιμο-
ποιῆται ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει. Μόνον ἀπαξ κατ' ἔτος
κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τοῦ συμβάντος θά κρούεται
ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας.

— Λόγος γίνεται ἐν τῷ ῥωσικῷ τύπῳ περὶ παρα-
δοξοτάτης κληρονομίας συνεπειᾶ τῆς ὁποίας μιὰ ἔδρα
ἐν τῇ βουλῇ τῶν Λόρδων καὶ μετ' αὐτῆς περιουσία
κολοσσιαία, ἀποτελούμεν ἕκ 15 ἑκατομμυρίων λιρών
εἰς γαίας καὶ 2 1/2 ἑκατομμυρίων εἰς κινήτᾳ, περιέρχεται
εἰς γόνον ἀγγλικῆς μὲν ἀλλ' ἐκρωσισθείσης οἰκο-
γενείας, ὅστις εἶνε τὴν σήμερον ἀξιωματικὸς τοῦ ῥω-
σικοῦ στρατοῦ. Ἄλλ' ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν
ταύτην ὁ εὐτυχῆς κληρονόμος ὀφείλει ν' ἀλλάξῃ τὴν
ἐθνικότητά του καὶ νὰ γίνῃ βρεττανὸς ὑπήκοος. Διὰ
τοῦτο μεθ' ὑπερφρανείας ἀπέκρουσε τῆς τύχης τὴν
δωρεάν, οὐδὲλως στέργων ἐκ συμφέροντος νὰ ἀπαρνηθῆ
τὴν χώραν ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ ἀνετάρχη.

— Παραδοξότατος ἀλλὰ καὶ λίαν πρακτικὸς νόμος
ἐψηφίσθη ἐσχάτως ἐν τινι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.
Διὰ τούτου ὀρίζεται εἰς ἐννέα ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου τὸ
ὑψος τῶν πτελῶν οὗς ἐπιτρέπεται νὰ φέρωσιν αἱ γυναῖ-
κες ἐν θεάτρῳ.

— Κατ' ἀπογραφικὴν τινα σημείωσιν τοῦ Ὑπουρ-
γείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, διατηροῦνται ἐν τῷ Ἑλλη-
νικῷ κράτει 190 ἐν ὅλῳ μοναί, ἐν αὐταῖς δὲ διατινῶ-
νται 1510 μοναχοὶ καὶ 227 μοναχίαι. Τὰ ἔσοδα αὐτῶν
ἐτήσιως ἀνέρχονται εἰς δρ. 2,166,704.28, τὰ δ' ἔσοδα
εἰς 2,157,752.72 κατὰ τοὺς ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν
συμβουλίῶν ὑποβληθέντας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον προϋπο-
λογισμοὺς.

— Ἡ χρῆσις τοῦ ἤλεκτρισμοῦ ὡς κινήτηριου δυνά-
μεως προέχεται ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ. Οὕτως ἀπὸ τοῦ προσ-
εχοῦς ἔτους τίθενται εἰς ἐνέργειαν ἐν Λονδίῳ σιδηρο-
δρομικαὶ ἤλεκτροκίνητοι μηχαναὶ ἐν ταῖς ὑπογείαις
γραμμαῖς.

— Ὁ Στρατάρχης Μόλτκε δὲν εἶνε μόνον ἕξοχος
στρατιωτικὸς ἀλλὰ καὶ δεξιότατος... κλειδοκυμβαλι-
στής. Μέχρις ἐσχάτων, ὅτε εἶχε τὴν διεύθυνσιν τοῦ
πρωσσοῦ ἐπιτελείου, ὑπῆρχεν ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς διευ-
θύνσεως ἰδιαιτερον δωμάτιον καὶ κλειδοκυμβαλον ἐν
αὐτῷ πρὸς χρῆσιν τοῦ Μόλτκε. Ὁ στρατάρχης ἐν στο-
λῇ πάντοτε καὶ κομωμένος μέχρι λαίμου διήρχετο
ὥρας τινὰς τῆς ἡμέρας κρούων τὰς ἀρίστας καὶ δυσκο-
λωτάτας συνθέσεις τῶν μεγάλων μουσουργῶν ὧν πολλὰς
καὶ ἀπεμνημόνευεν.

— Ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ τύπῳ λόγος γίνεται περὶ προσ-
εχῶν ἀραβῶνων τοῦ πρίγκιπος Χριστιανοῦ τῆς Δανί-
ας ἐγγόνου τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας καὶ ἀνεψιοῦ τοῦ
ἡμετέρου Βασιλέως. Ἐπὶ τούτῳ ἀναγράφεται ὅτι ὁ
νεαρὸς δανὸς πρίγκιψ εἶνε ὁ ὑψηλότερος εὐρωπαϊκὸς ἡγε-
μονίδης. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Roskilde ὑπάρχει κίων ἐπὶ
τοῦ ὁποίου ἔχουσι σημειωθῆ τὰ ἀναστήματα τῶν ἡγε-
μόνων καὶ ἡγεμονιδῶν ὅσοι κατὰ καιροὺς ἐπισκέφθη-
σαν τὸν ναόν. Μεταξὺ τούτων τὴν κατωτάτην βαθμίδα
κατέχει ὁ Χριστιανὸς Α' τῆς Δανίας, εἶτα Πέτρος ὁ
Μέγας, μετ' αὐτὸν ὁ νῦν Τζάρος· ὑψηλότερος δ' ὅλων

εἶνε ὁ νεαρὸς πρίγκιψ Χριστιανὸς, οὗ μικρὸν ὑπολεί-
πεται ὁ πρίγκιψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος.

— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας
κατηργήθησαν ἐν τῇ ἐθνοτυπίᾳ τῆς ἀγγλικῆς αὐλῆς
αἱ κατὰ τοὺς ὤμους καὶ τὸν τράχηλον ἀνοικταὶ ἐσθήτες.

— Ὁ τόσον οἰκτρῶς τελευτήσας Λουδοβίκος Β' τῆς
Βαυαρίας εἶχεν ἐμπιστευθῆ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ
θανάτου τοῦ ἔγγραφα πολιτικὴν ἔχοντα σημασίαν εἰς
νεκρινὰ τινα ἐκ Schwandorf. Ἡ νεκρὸς προτίθεται νῦν
νὰ δημοσιεύσῃ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων, ἀλλ' ἡ
βαυαρικὴ κυβέρνησις κατ' οὐδὲνα λόγον ἐπιτρέπει τοῦτο.

— Ἡ ὁξία τῶν καθ' ἅπασαν τὴν ὑψηλίον σιδηρο-
δρομῶν ὑπολογίζεται εἰς 12—15 δισεκατομμύρια, ἧτοι
τὸ τριπλάσιον τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ νομισμάτων.

— Οἱ ἐμπορικὸι στόλοι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου
σὺγκεινται ἐν συνόλῳ ἐξ 66,995 πλοίων χωρητικότη-
τος 34,683,800 τόννων ἐκ τῶν πλοίων τούτων 11,435
κινούνται διὰ τοῦ ἁπμοῦ. Ἡ Εὐρώπη μόνη ἀριθμεῖ ἐν
ὅλῳ 7,924 ἀτμοκίνητα καὶ 29,398 ἱστιοφόρα σκάφη.
Ἐκ πάντων τῶν κρατῶν τῆς ὑψηλῆς τὰ πλείστα ἐμ-
πορικὰ πλοία ἀριθμεῖ ἡ Μεγάλη Βρετανία: ἧτοι ἐν
Εὐρώπῃ 4,829 ἀτμόπλοια καὶ 9,944 ἱστιοφόρα, καὶ
ἐν ταῖς ἀμερικανικαῖς ἀποικίαις 272 ἀτμόπλοια καὶ
3,690 ἱστιοφόρα, ἐν ταῖς αὐστραλιακαῖς 465 ἀτμόπλοια
καὶ 817 ἱστιοφόρα, ἐν ταῖς ἀσιατικαῖς καὶ ἀφρικανι-
καῖς 145 ἀτμόπλοια καὶ 487 ἱστιοφόρα. Ὡστε ὅλος ὁ
ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἀγγλίας ἀποτελεῖται ἐξ 20,739
πλοίων. Μετὰ τὴν Ἀγγλίαν ἔρχονται αἱ Ἠνωμέναι
Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς: 11,920 πλοία, εἶτα ἡ Νορ-
βηγία 4,275 πλοία· μετ' αὐτὴν ἡ Γερμανία 2,812
πλοία· ἡ Ρωσία 2,774 πλοία· ἡ Γαλλία 2,690 πλοία.
Ἐν τῇ ἀπογραφικῇ σημειώσεται, ἐξ ἧς ἀναγράφονται ταῦτα,
ἡ Ἑλλὰς φέρεται ὡς ἔχουσα 1060 πλοία, ὧν 47 ἀτ-
μοκίνητα.

— Εὐρέθη ἐν Τουρίνῳ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Καβούρ
μετὰ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου αὐτοῦ Delarue. Ἡ ἀλλη-
λογραφία αὕτη περιλαμβάνει 500 ἐπιστολάς τὰ μᾶλα
ἐνδιαφερούσας καὶ ἐν πολλοῖς διαφωνοῦσας σκοτεινὰ
μέρη τοῦ βίου τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ.

— Ἐν χωρίῳ παρὰ τὴν γερμανικὴν πόλιν Ρουδὸλ-
στατ ἀθιγγανὸς ἐπαίτις ἔτεκεν ἐν μέσῃ ὁδῷ δίδυμα. Ἡ
ἄστεγος μήτηρ εὐθὺς μετὰ τὸν τοκετὸν ἔλουσεν ἰδίᾳ
χειρὶ τὰ νεογεννητὰ ἐν τῷ ποταμῷ μεθ' ὅλον τὸ ἐπι-
κρατοῦν δριμύτατον ψύχος.

— Τὴν γιγαντιαίαν πρῶτον τῆς Ἰαπωνίας ἐν τῷ πο-
λιτισμῷ καταδεικνύει καὶ τούτο ὅτι τὴν σήμερον ἐκ-
δίδονται ἐν αὐτῇ 575 ἡμερησία καὶ ἐβδομαδιαία φύλλα,
ἐνῶ πρὸ δεκαοκτῶ μόλις ἔτων ἐξεδόθη ἡ πρώτη ἰαπω-
νικὴ ἑφημερίς.

— Προσεχῶς ἀρχεται ἐν Πετροῦπολει ἡ οἰκοδομὴ
νέου μεγάλου θεάτρου· ἡ πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ δαπάνη
ὑπελογίσθη εἰς ἑπτὰ ἑκατομμύρια ρουβλίων.

— Καὶ ἄλλος ἀγὼν γυναικείου κάλλους διὰ τὸ προσ-
εχὲς θέρος προκηρύσσεται ἐν Δανίᾳ, ἐν τοῖς λουτροῖς
τοῦ Κλάμπενβοργ παρὰ τὴν Κοπεγχάγην. Μεγάλᾳ χρη-
ματικᾷ βραβεῖα θά δοθῶσιν εἰς τὰς καλλίστας τῶν ἀγω-
νισθησομένων, ὧν ἡ ἡλικία ὀρίζεται μεταξὺ 16 καὶ 30
ἔτων. Ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς ζω-
γράφου, ἐνὸς γλύπτου, ἐνὸς ἱατροῦ καὶ δύο ἰδιωτῶν ἐν-
τριῶν περὶ τὴν γυναικείαν καλλονήν.

— Μικρὰ τις νῆσος ἐν τῷ βορείῳ Ἀτλαντικῷ Ὠ-
κεανῷ ἤρχισεν ἀπὸ τινος χρόνου νὰ βυθίζεται βαθμη-
δόν. Οὕτως ἐνῶ ἄλλοτε τὸ μήκος αὐτῆς ἦτο 40 μιλίων,
τὴν σήμερον ἤλαττώθη εἰς 19 1/2 μίλια, ἐκ δὲ τοῦ
πλάτους αὐτῆς ὑπελήφθη μόλις 1/4 μιλίου ἐκ τῶν 4
μιλίων. Δύο φάροι ἐκτισμένοι παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐβυθί-
σθησαν, πιστεύεται δὲ ὅτι μετ' οὐ πολὺ πᾶσα ἡ νῆσος
θά καλυφθῆ ὑπὸ τοῦ ὕδατος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΛΟΓΟΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

Νεανίας τις ηττοκτόνητην ἐσχάτως ἐν Βερολίῳ διὰ πολυκρότου. Ὁ λόγος δὲ τῆς αὐτοκτονίας αὐτοῦ εἶνε ἀληθῶς πρωτοφανής. Ὁ νεανίας εἶχε σχέσεις μετὰ τινος οἰκογενείας, παρὰ τῇ ὁποίᾳ διήρχετο τὰς ἐσπέρας του· συνήντα δ' ἐκεῖ τρεῖς νεάνιδας, τὴν κόρην τῆς οἰκογενείας καὶ δύο φίλας τῆς. Αἰφνης καὶ ἄνευ φανερᾶς αἰτίας κατέστη ἀπὸ τινος σκεπτικὸς, πολλὰκις δ' ἐπιπτεν εἰς βαθυτάτην μελαγχολίαν· ἐρωτώμενος οὐδεμίαν ἐδίδεν ἐξηγήσιν τῆς θλιβερᾶς καταστάσεώς του. Καὶ οὐδαίς θα ἐμάντευε καὶ μετὰ τὸν οἰκτρὸν θάνατόν του τὸ μυστικόν, ἂν μὴ ἀπεκάλυπτεν αὐτὸ ἐπιστολῇ εὐρεθεῖσα μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του καὶ ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

«Ἀγαπῶ καὶ τὰς τρεῖς κόρας μετ' ἰσῆς ἀγάπης, καὶ ἐπειδὴ μὴ ὦν Τούρκος δὲν δύναμαι νὰ συζευχθῶ καὶ τὰς τρεῖς, ὅπως ἀπορύγω δευνότερα κακὰ, προτιμῶ νὰ λύσω τὸ περίπλοκον τοῦτο ζήτημα ὡς ὁ Ἀλέξανδρος τὸν γόρδιον δεσμὸν!»

Ἐρως διπλοῦς εἶνε πράγμα ὄχι τόσο σπάνιον, ἀλλ' ἔρωις τριπλοῦς καὶ τοιαύτης ἐντάσεως τὸ πρῶτον νῦν ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐρωτικά χρονικά.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ ΑΝΕΥ ΥΠΗΡΕΤΩΝ

Ἐν τοῖς ἀμερικανικοῖς ἐστιατορίοις ἤρχισαν νὰ ἐκλείπωσι κατὰ μικρὸν οἱ ὑπηρεταί, κάλλιστα ἀντικαθιστάμενοι διὰ μηχανικῆς ἐργασίας ὡς ἐξῆς.

Ἡ αἴθουσα τοῦ ἐστιατορίου περιέχει πολλὰ μικρὰ τραπέζια ἠρθιμημένα, ἕκαστον δὲ τούτων συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ μαγειρείου ἀπ' εὐθείας διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρεμφεροῦς πρὸς τὰς τῶν μεγάλων σιδηροδρόμων, ἀλλὰ φυσικῶ τῷ λόγῳ πολὺ μικροτέρας. Ἐπὶ ἐκάστης τραπέζης ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις διάφορα κομβία ἡλεκτρικῶν κωδῶνων ἐπὶ ἕκαστου δὲ κομβίου τὸ ὄνομα ἐνὸς φαγητοῦ ἢ ἐνὸς ποτοῦ. Ἐκλέγει τις τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ποτὰ ἅτινα ἐπιθυμεῖ καὶ πιέζει τὰ φερῶνυμα κομβία, δι' ὧν μεταβιβάζονται αἱ διαταγαὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον. Μετ' ὀλίγον πινάκια τροχοφόρα κυλιόμενα ἐπὶ τῶν μικρῶν σιδηρῶν ράβδων φέρουσι τὰ παραγγελθέντα καὶ τὴν λογαριασμόν, ὅστις ἐξοφλεῖται ὑπὸ τοῦ ταμίου κατὰ τὴν ἐξοδον.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ

Μυθῶδες εἶνε ἡ ἐπιδεικνυομένη πολυτέλεια τῶν βαθυπλούτων ἀμερικανῶν ὁσάκις δίδουσιν χοροὺς ἢ γεύματα. Εἰς χορὸν γινόμενον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Νέα Ὑόρκη παρὰ τινι ἑκατομμυριούχῳ τραπεζίτῃ ὀλόκληροι οἱ τοῦχοι τῶν αἰθουσῶν ἦσαν ἐπιστρωμένοι διὰ ῥόδων. Πρὸς τοῦτο ἐδαπανήθησαν δεκακισχίλια δολλάρια, ἦτοι ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν! Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐν γεύματι καὶ δελτία τῶν φαγητῶν (Menus) ἦσαν ἐξηρημένα

ἀπὸ χρυσοῦς καὶ ἀδαμαντοκομήτους ἀλλύσεις. Ἐκάστη τούτων ἤξιζε χίλια δολλάρια καὶ οἱ συνδαιτημόνες ἀνήρχοντο εἰς τριάκοντα δύο τὸν ἀριθμὸν

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ζήτημα προτιμήσεως.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ πᾶς νὰ δανεισθῆς χρήματα ἀπὸ ἓνα τιποτένιον;

— Φίλε μου, ὅταν ἔχῃς ἀνάγκην χρημάτων καλύτερα νὰ πηγαίνῃς εἰς ἓνα τιποτένιον τοῦ σου δίνει πρᾶξ ἢ ἓνα καθὼς πρέπει ἄνθρωπο τοῦ δέν σου δίνει.

Ἡ ηλικία τῶν γυναικῶν.

Ἡ σιγή ἐντὸς τοῦ τραμβάυ.

Τρεῖς κυραὶ ἴστανται ἔξω ὄρθιαι, μὴ ὑπαρχούσης θέσεως κενῆς.

Εἰς κύριος ἐγείρεται καὶ φιλοφρονητικώτατα:

— Μία θέσις διὰ τὴν πλέον ἡλικιωμένην ἀπὸ τὰς κυρίας.

Αἱ κυραὶ μένουσιν ἀκίνητοι.

Ὁ κύριος προσκλίνεται καὶ κάθηται πάλιν εἰς τὴν θέσιν του.

Κέρδους χρόνου.

Ὁ μικρὸς Νίκος περιπατεῖ μετὰ τῆς τροφοῦ του ἔξω εἰς τὸν ἐλαιῶνα.

— Ἄν ἔθῃ κανένας λύκος τί θὰ κάνῃς, νταντά;

— Δὲν ἔχει λύκους ἐδῶ παιδί μου, μὰ κί' ἂν ἔθῃ κανένας δὲν θὰ τὸν ἄρῃ νὰ σὲ πειράξῃ, θὰ ἔμπαινα ἐγὼ ἔμπροστά.

— Ναι, νταντά! καὶ ὡς ποῦ νὰ φᾶῃ ἔσένα ὁ λύκος ἐγὼ θὰ πρόφταινα νὰ φύγω.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΑΣΥΜΜΕΤΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Δὲν ἔτυχέ ποτε νὰ παραπονεθῆτε εἰς τὸν ῥάπτῃν σας ὅτι αἱ χειρὶδες τοῦ ἐνδύματός σας εἶνε ἄνισοι, ἦτοι μικροτέρα ἢ ἀριστέρα τῆς δεξιᾶς; Ὁ ῥάπτῃς διεμαρτυρήθη, δυσχυρήθη ὅτι ἔκοψεν ἴσας καὶ ἀπαρράλληλους τὰς δύο χειρὶδας· σέξτε δὲ οὔτε ἐδῶκατε πίστιν εἰς τὰς δικαιολογίας του. Καὶ ὅμως ἐκεῖνος ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, τὸ δὲ πταῖσμα ἦτο ἰδικόν σας. αἱ χειρὶδες ἦσαν ἴσαι, αἱ χεῖρές σας εἶνε ἄνισοι. Μὴ ἐκπλήττεσθε διὰ τοῦτο καὶ μὴ θορυβῆσθε νομίζοντες ὅτι εἴσθε ἀνάπηροι. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔχουσι τὴν δεξιάν χεῖρα μακροτέραν τῆς ἀριστερᾶς, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀρταξέρξου ὅστις καὶ μακρότερον διὰ τοῦτο ἐκλήθη. Ἀσυμμετρία τις ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς πόδας, ἀλλὰ οὐχὶ ὅποια εἰς τὰς χεῖρας εὐτυχῶς, διότι ἂν οὕτως εἶχεν οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐχώλαινον βαδίζοντες.